25

MILVUS group

Asociația pentru Protecția Păsărilor și a Naturii Grupul Milvus



Protejând natura,
asigurăm viitorul!

# Un sfert de veac în conservarea naturii!

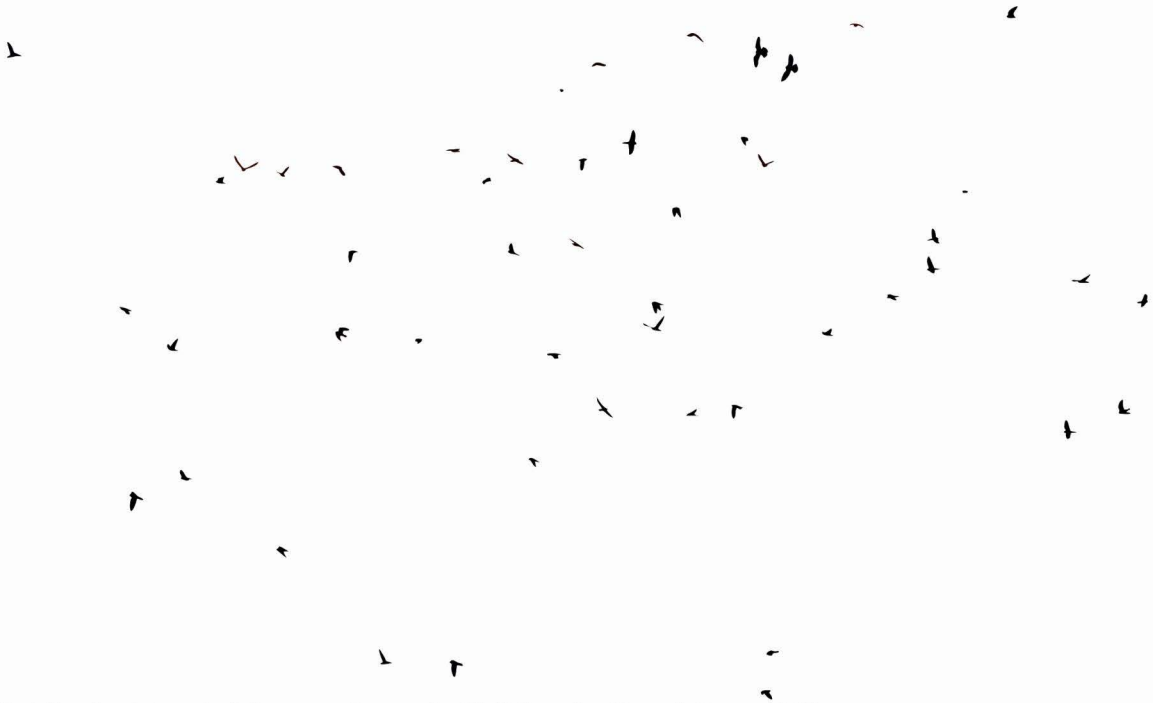
1991–2016

# Raportul de 25 de ani al
# Asociației pentru Protecția Păsărilor și a Naturii
# Grupul Milvus

# 1991–2016



Tîrgu Mureș, 2019



Publicație al Asociației pentru Protecția Păsărilor și a Naturii Grupul Milvus

Autori: Aczél-Fridrich Zsuzsanna, Boné Gábor, Daróczi J. Szilárd, Domokos Csaba, Fülöp Tihamér, Hegyeli Zsolt, Kelemen Atilla Márton, Kelemen Katalin, Komáromi István, Komáromi Réka, Kovács István, Nagy András Attila, Nagy Attila, Papp Judith, Papp Tamás, Sos Tibor, Sugár Szilárd, Zeitz Robert, Vizi Iulia.

Traducere: Nagy Andrea Laura, Turdean Laura

Grafică și editare: Sos Tibor

# Prefață



25 de ani este o perioadă lungă...
Acest raport este în egală măsură o retrospectivă, o evaluare, o elogiere a rezultatelor obținute (de ce nu?) și un jurnal - pentru că ne face plăcere să vedem o sinteză cu tot ce-am realizat în decursul acestui timp îndelungat.
Mă preocupă mai puțin numărul realizărilor, pe când ceea ce mi-aș dori să știu este dacă ele vor mai fi vizibile în mai puțin de 25 de ani. Eu sper că da, deși e destul de dificil de preconizat. Și asta deoarece Pământul va trebui să susțină până atunci aproape 9 miliarde de oameni, în condițiile în care climatul se schimbă cu pași repezi, iar în pofida multor bune intenții declarate și a mai multor convenții internaționale, distrugerea naturii se amplifică. În acest context global, ceea ce-am făcut și facem reprezintă doar o picătură într-un ocean. Suntem conștienți de asta. Cu toate acestea, nu putem schimba felul nostru de a acționa sau de a fi. Ceea ce facem, facem din convingere și îi vedem rostul. Asociația „Grupul Milvus" a fost fondată de oameni care doreau să facă ceva pentru natură. Ani de zile ne-am desfășurat activitatea pe bază de voluntariat, dar și acum - când putem să lucrăm pentru o remunerație - stabilim prioritățile în funcție de importanța activităților de conservare a naturii (iar când vine vorba de proiecte, uneori întâmpinăm probleme). Am reușit să păstrăm acest principiu în cadrul organizației și e foarte bine așa, întrucât numai oamenii dedicați își pot face treaba cu trup și suflet, iar acest gen de muncă numai astfel își are rostul. Iată și motivul pentru care sunt mândru de echipa în numele căreia scriu aceste rânduri, colegi și prieteni, deopotrivă: ceea ce am obținut, am obținut împreună. Sunt mândru de rezultate, de tot ce-am făcut și facem pentru natură, păsări. Esența acestora ne-am străduit să o concentrăm în acest material.
Credem cu tărie în conservarea naturii pe baze științifice. Sună destul de simplu, dar nu e nici pe departe. Conservarea naturii în sine reprezintă deja un domeniu extrem de conflictual. Iar din cauza noutății sale, se lovește de aproape toate celelalte ramuri ale economiei – administrația apelor (ex. regularizarea cursurilor apelor curgătoare), construcția de drumuri, diversele investiții de energie regenerabilă, extinderea necumpătată a așezărilor, administrația pădurilor ș.a. Ideal ar fi ca fiecare dintre aceste ramuri să includă protecția naturii în modul lor de gândire, nu să modeleze cerințele de protecția naturii după propriile interese. Până când nu se va produce această schimbare, acest domeniu va rămâne unul conflictual. Mai ales în cazul unei democrații "noi" cum este cea a României, unde investitorii văd în fiecare autorizație necesară un obstacol de trecut. Nici măcar nu le trece prin cap că vreo autorizație le-ar putea spune că nu este permisă realizarea a ceea ce-au proiectat. Deși chiar există asemenea cazuri și, de regulă, din partea protecției naturii.
Uneori, poți intra în conflict și cu cei mai buni susținători ai tăi atunci când iei decizii pe baze științifice. Cei mai buni susținători ai conservării naturii sunt oamenii sensibili față de protecția ei. De regulă, abordarea lor este una emoțională, iar ea nu va putea fi schimbată nici atunci când va lipsi baza științifică. De pildă, hrănirea păsărilor acvatice (lebede, rațe, pescărușii) este chiar dăunătoare și în ceea ce privește păsările hrănite. Dar cum să ne creadă cineva care face asta de ani de zile? Cu toate acestea, noi trebuie să le comunicăm, căci numai așa ne putem menține pe termen

lung, numai așa putem fi credibili.
Conservarea naturii bazată pe argumente reale, științifice este dificil de realizat, deoarece în multe cazuri prioritățile nu sunt aceleași cu cele gândite de ecologistul obișnuit. Desigur, e și vina noastră că nu putem trage destule semnale de alarmă asupra celor mai mari probleme. Și ca să dau un singur exemplu – toată lumea știe că în România este o mare problemă cu gestionarea pădurilor. De altfel, așa și este. Dar, din punctul de vedere al naturii, amploarea acesteia nici măcar nu se apropie, cu toate schimbările care au loc, de a celei din agricultură. Se inițiază nenumărate petiții și se scriu articole în presă cu privire la problemele legate de păduri (tăieri rase sau din păduri virgine etc.), dar până acum aproape nimeni nu s-a arătat indignat pentru o pajiște arată sau pentru dispariția micilor parcele agricole din zonele de câmpie ale țării și înlocuirea acestora cu monoculturi tratate chimic, adevărate deșerturi pentru biodiversitate. Iar agricultura a suferit schimbări mult mai drastice decât silvicultura. România a pierdut nenumărate pajiști valoroase, ce găzduiau multe specii de plante și animale, odată cu transformarea lor în teren arabil sau în amplasamente pentru diverse construcții. Acest lucru este indicat și de populațiile păsărilor ce-și au habitate în păduri, a căror număr nu a scăzut semnificativ la nivel european, pe când a celor din zone agricole scade în mod drastic. Iată și motivul pentru care, cu toate că mulți se așteaptă de la noi să ne împotrivim tăierilor de păduri, preferăm să ne ocupăm de îmbunătățirea agriculturii. Nu se bucură de popularitate? Știm. Nu e vandabilă? Din păcate, nu. Cu toate acestea, e importantă.

Papp Tamás
Președinte

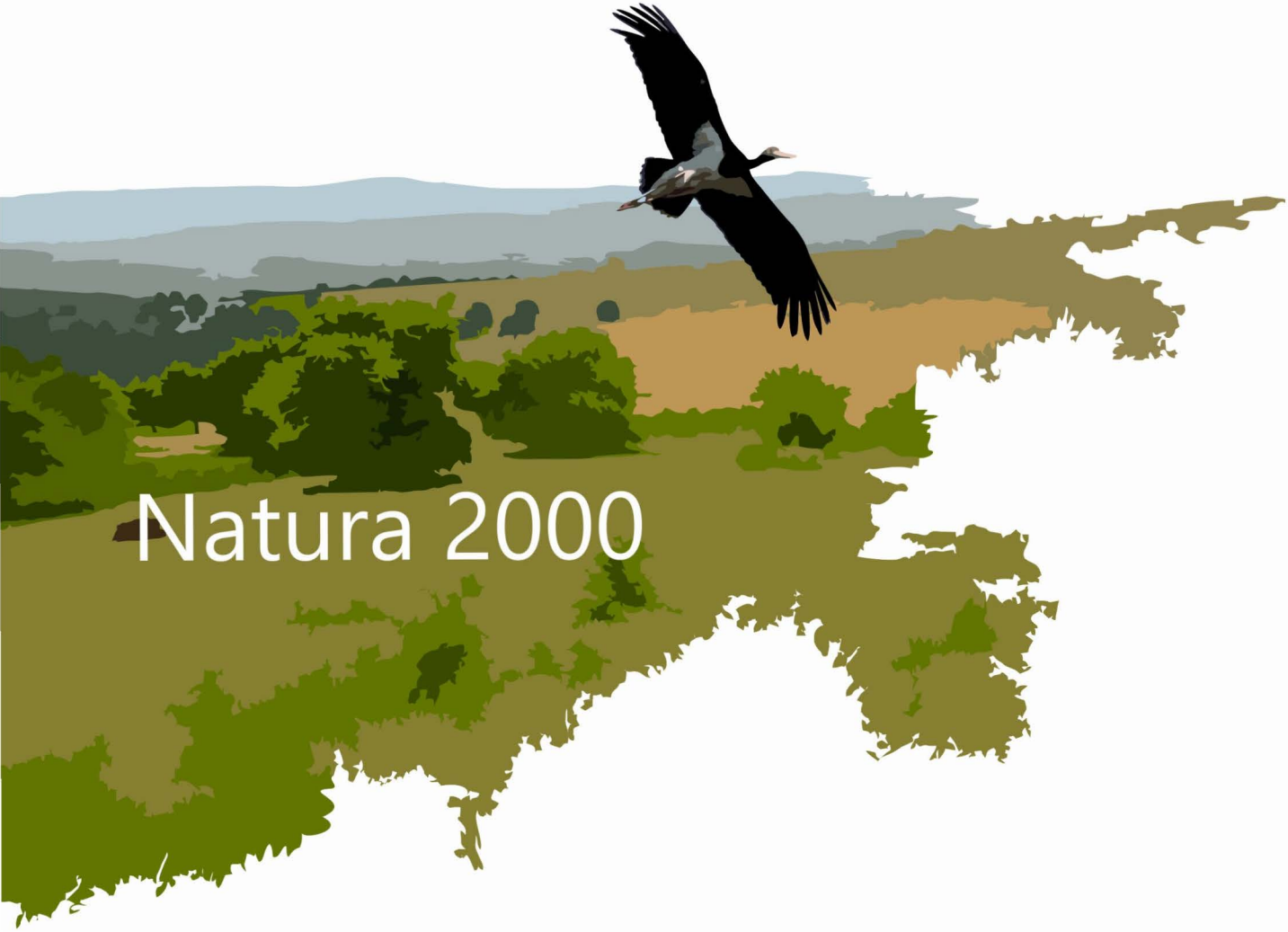


# O scurtă istorie a organizației






În toamna anului 1991, câțiva entuziaști ai păsărilor au fondat Asociația „Grupul Milvus” în bucătăria lui nenea Zoli Szombath. Iată cele mai importante perioade din viața asociației fondate în acea zi:
**Naşterea - 1991-1993:** Vârsta medie a membrilor: 17 ani, entuziasmul la maxim. Activități: observarea păsărilor în mod organizat, sistem comun de colectare a datelor. Un grup vesel de prieteni.
**Copilăria - 1993-2001:** Aproape lipsită de griji, așa cum trebuie să fie o copilărie, o perioadă optimistă și prolifică. Membrii devin adulți (oficial, cel puțin), dar nu și copți. Pe lângă studiile universitare, se derulează primul proiect relevant – am continuat să organizăm tabere de inelare a păsărilor în Munții Gurghiului timp de 10 ani, pe Grindul Chituc timp de doi (nici până azi nu înțeleg cum, cu atât de puține resurse). În mare parte sub influența anilor de studiu, atenția noastră s-a orientat către cercetare. Rămâne atmosfera prietenească, căreia i se adaugă niște structuri tribale destul de solide. Totul se desfășoară pe bază de voluntariat.
**Adolescența - 2002-2010:** Nesigură și cu multiple schimbări, cum e adolescența de obicei. Membrii sunt adulți, dar se pare că nu se vor maturiza niciodată. Datorită și acestui fapt, obținem rezultate extraordinare în domeniul protecției naturii. Pentru noi, cel puțin. Atmosfera prietenească se menține, dar nu mai face voluntariat toată lumea – pentru câteva persoane putem plăti salarii. După aderarea la Uniunea Europeană, fiind încă o organizație tânără, dobândim cel mai mare succes al nostru în domeniul protecției naturii: ne-am concentrat ani de zile pe desemnarea siturilor Natura 2000 și, sub influența muncii noastre, rețeaua de arii protejate din România acoperă azi 24% din suprafața țării. Barza albă și păsările răpitoare ocupă un loc important în rândul activităților noastre - ne ocupăm în mod intens de: acvila țipătoare mică, vânturelul de seară, acvila de munte, șoimul călător etc. Ne lărgim cercul de interese - organizația nu se ocupă doar de păsări, ci și de mamifere, amfibieni, reptile, pești - de orice legat de conservarea naturii. Demarăm și programul nostru de educație ecologică.
**Vârsta adultă - 2010-2016:** Câțiva membri încep să încărunțească și avem o certitudine: nu se vor maturiza niciodată. Grație fondurilor UE, realizăm că, totuși, se poate trăi din conservarea naturii, că atâta timp cât faci ceea ce iubești și crezi în ceea ce faci. Dar apare birocrația în viața noastră și ne consumă din ce în ce mai mult timp. Încet, realizăm că nu putem rezolva toate problemele. Cu toate acestea, încercăm să le rezolvăm pe toate. După desemnarea ariilor protejate, ne angajăm în administrarea mai multor situri, ceea ce ne consumă enorm de multă energie. De multă vreme ne ocupăm de salvarea păsărilor și trecem la următorul nivel - împreună cu Vets4Wild, creăm o rețea națională și construim voliere profesionale. Cu mai mult sau mai puțin succes, influențăm ramurile economiei cu cele mai mari efecte asupra naturii. De pildă, încercăm să transformăm sistemul de sprijin financiar din sectorul agricol pentru a-l face mai prietenos cu natura și cu micii producători, elaborând noi pachete de agro-mediu. Ne străduim să reprezentăm natura și în alte politici: gestionarea fondului forestier și cinegetic. Derulăm proiecte ce vizează conservarea mai multor specii: acvila țipătoare mică, șoimul dunărean, dumbrăveanca ș.a. Avem câteva realizări memorabile în anii ăștia - peste 15 perechi de șoim dunărean (una dintre speciile cuibăritoare aproape dispărute), ocupând cuiburi artificiale amplasate de noi, cuibăresc în partea de vest a țării. Am început și câteva programe de monitorizare, singuri sau împreună cu Societatea Ornitologică Română (SOR). Facem nenumărate recensăminte și aflăm mai multe despre răspândirea şi populațiile păsărilor (dar și ale altor specii - popândăul) din România. Prin programul nostru de educație ecologică, ținem cursuri pentru pedagogi în mai multe colțuri ale țării, redactăm multe publicații. Bursa Milvus sprijină munca de cercetare din domeniul conservării naturii a peste zece studenți.


Natura 2000

# Desemnarea siturilor Natura 2000

La temelia conservării naturii din Uniunea Europeană există două directive: Directiva Păsări (79/409/CEE, 1979) și Directiva Habitate (43/92/CEE, 1992). Acestea conțin normele pentru protejarea naturii din UE, iar statele membre și-au desemnat Ariile de Protecție Specială Avifaunistică (SPA) și Siturile de Importanță Comunitară (SCI) în baza acestor directive. Totalitatea acestor arii alcătuiesc rețeaua Natura 2000, cea mai mare rețea de arii protejate din lume, reprezentând 18% din suprafața terestră, respectiv 6% din zonele marine, ale celor 28 de state membre.

Desemnarea siturilor Natura 2000 a reprezentat un punct de referință pentru conservarea naturii din România, deoarece **astfel procentul ariilor protejate a crescut de la 7% la aproape 23%**. Asociația „Grupul Milvus" a contribuit semnificativ la desemnarea ambelor tipuri de situri Natura 2000. Conform datelor oficiale, în anul 2016, în România, au fost desemnate 162 de arii tip SPA, ce acoperă 15,31% din suprafața țării. Aproximativ o jumătate din ele au primit statutul de protecție în baza recomandărilor noastre, având date de pe teren colectate de către angajații și voluntarii Grupului Milvus din 2007 și 2011. La aceasta a contribuit și publicarea cărții „Arii Importante pentru Păsări" (Important Bird Areas). Ne-am asumat un rol semnificativ și în desemnarea ariilor de tip SCI, deoarece bazându-ne pe datele colectate pe teren, am propus 397 de arii noi, care din 2010 pot fi găsite și pe pagina www.natura2000proposals.ro.

Această realizare nu ar fi fost posibilă dacă nu am fi reprezentat de două ori Coaliția Natura 2000 la Seminariile Biogeografice, unde am putut demonstra reprezentanților Comisiei Europene, cu date de pe teren, că desemnările de până atunci nu erau suficiente. E o mare bucurie pentru noi faptul că unele situri au deja și planuri de management. Pentru noi, aceasta este cea mai importantă realizare în prezent a organizației, întrucât am contribuit pe deplin ca suprafața rețelei ariilor protejate din România să fie de peste trei ori mai mare. Profităm de ocazie pentru a le mulțumi și voluntarilor care ne-au ajutat în obținerea acestui rezultat minunat.











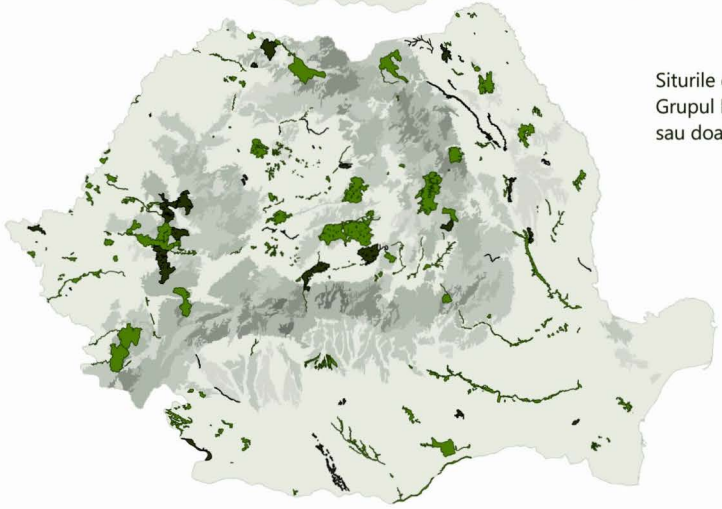




office@milvus.ro • 0265 264 726



Ariile de Protecție Specială Avifaunistică (SPA) propuse de Grupul Milvus și ulterior desemnate în România.



Siturile de Importanță Comunitară (SCI) propuse de Grupul Milvus și desemnate în totalitate (verde închis) sau doar parțial (verde deschis) acceptate de minister.



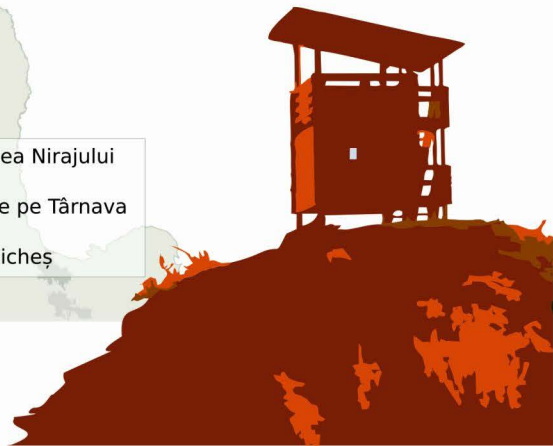
ROSPA0041 Eleşteele Iernut-Cipău

# 10 Administrarea ariilor protejate

Din păcate, administrarea ariilor protejate nu este soluționată la nivel de stat în România. În pofida faptului că, în prezent, 23% din suprafața țării este protejată, Delta Dunării este singura arie protejată pentru susținerea căreia sunt alocate fonduri de la bugetul de stat. Administrarea ariilor protejate poate fi preluată de către organizații neguvernamentale, instituții sau firme private, fără a beneficia de sprijin financiar. **Grupul Milvus este custodele mai multor arii naturale protejate - arii de protecție specială avifaunistică (SPA), situri de importanță comunitară (SCI) sau alte tipuri de arii protejate, singur sau în parteneriat cu alte entități.**

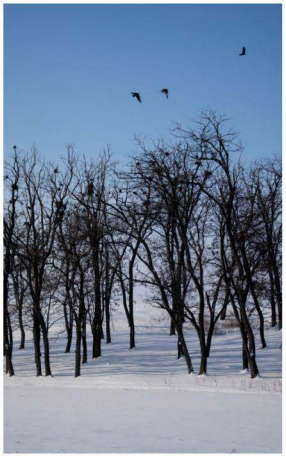
Aceste arii naturale protejate sunt următoarele:
ROSPA0041 Heleștieiele din Iernut-Cipău,
ROSPA0067 Lunca Barcăului,
ROSPA0103 Valea Alceului,
ROSPA0113 Cânepiști împreună au ariile naturale protejate ROSCI0223 Sărăturile și Ocna Veche, 2.343 Sărăturile și Ocna Veche și cu suprafața din ROSCI0238 Suatu-Cojocna-Crairât se suprapune peste ROSPA0113 Cânepiști,
ROSCI0210 Râpa Lechința
ROSCI0367 Râul Mureș între Morești și Ogra,
ROSCI0368 Râul Mureș între Deda și Reghin,
ROSCI0369 Râul Mureș între Iernuțeni și Periș
ROSPA0028 Dealurile Târnavelor-Valea Nirajului împreună cu aria naturală protejată de interes comunitar ROSCI0186 Pădurile de stejar pufos de pe Târnava Mare și rezervațiile naturale 2.488 Dealul Firtus și 2.634 Arboretul cu *Chamaecyparis lawsoniana*.



office@milvus.ro • 0265 264 726











Cercetare,
inventariere,
monitorizare

# Inelare de păsări



Inelarea păsărilor este o activitate de cercetare importantă, prin intermediul căreia putem obține informații despre: rutele de migrație, pregătirile pentru migrație, cartierele de iernare sau despre dispersia păsărilor migratoare. Totodată, inelarea joacă un rol însemnat și în educația ecologică. Astfel, voluntarii care ne ni se alătură pot avea acces direct la activitățile de cercetare în domeniul conservării naturii. **Din momentul înființării, asociația noastră a organizat cele mai multe tabere de inelare din România.** În cadrul acestora, au fost inelate peste 75.000 de păsări, dintre care 30.000 de către membrii grupului nostru între 1993-2015. De asemenea, coordonăm programe de marcare a păsărilor cu inele colorate: acvila de munte (*Aquila chrysaetos*), acvila țipătoare mică (*Aquila pomarina*), vânturelul de seară (*Falco vespertinus*), vânturelul roșu (*Falco tinnunculus*), șoimul dunărean (*Falco cherrug*) și dumbrăveanca (*Coracias garrulus*). Am organizat următoarele tabare de inelare:

**Munții Gurghiului.** Tabăra a existat între anii 1993-2002 și, de-a lungul celor 10 ani de activitate, au fost inelate peste 1.200 de păsări. A fost prima tabără de lungă durată din România, unde a crescut o întreagă generație de ornitologi.

**Grindul Chituc.** Cea mai însemnată tabără de inelare din România în ceea ce privește numărul de specii și de exemplare inelate. S-a organizat pentru prima dată între 1996-1997. Față de celelalte tabere, unde se folosesc mai ales plase tip perdea pentru capturarea păsărilor, în cei doi ani, aici s-au folosit cu precădere plase tip Heligoland, ceea ce în România a fost o premieră. Tabăra și-a reluat activitatea în 2014. De atunci se organizează în fiecare an. În cinci ani, 142 de specii și peste 46.000 de exemplare au fost inelate.

**Comuna Sic.** Obiectivul principal al taberei din Sic, din cei doi ani de funcționare (2003-2004), a fost inelarea speciilor caracteristice stufărișurilor. În total, au fost inelate 6.500 de păsări.

**Munții Retezat, Gura Zlata.** Tabăra a fost organizată în 2005. Aici doar 447 de păsări au fost capturate.

**Comuna Glodeni.** Între 2008-2012, cu două inelări pe săptămână, din august până în septembrie am inelat 5.000 de păsări.













Persoană de contact: Kovács István • istvan.kovacs@milvus.ro • 0728 303 898



14 Captură aeriană a taberei de inelare de pe Grindul Chituc

# Recensăminte naționale și programe de monitorizare

Schimbările ce au loc în agricultură și silvicultură, proiectele de infrastructură, turismul sau schimbările climatice pot avea efecte semnificative asupra lumii naturale, prin urmare, și asupra păsărilor. De aceea, este esențială monitorizarea schimbărilor la nivelul populațiilor de păsări care cuibăresc, migrează și iernează. Aceasta permite o detectare promptă a efectelor negative și ajută în elaborarea măsurilor de conservare adecvate. **Scopul recensămintelor naționale și ale programelor de monitorizare este de a aduna informații de pe teritoriul României în ceea ce privește: distribuția speciilor de păsări, efectivele, precum și schimbările populaționale.** Suntem coordonatorii, respectiv participanții a mai multor programe naționale de monitorizare:

**Monitorizarea națională a păsărilor răpitoare.** De la bun început am acordat atenție deosebită păsărilor răpitoare, a căror cercetare reprezintă până în ziua de azi o prioritate maximă. Primul recensământ național al păsărilor răpitoare coordonat de noi a avut loc între anii 2005 și 2007. Atunci specia-țintă a recensământului a fost acvila țipătoare mică (*Aquila pomarina*), dar am obținut informații și despre alte păsări răpitoare. Unul dintre cele mai importante rezultate ale recensământului a fost descoperirea că acvila țipătoare mică, considerată rară până atunci (300 de perechi), are în România una dintre cele mai mari populații din lume (2.000-3.000 de perechi). În 2014 am repetat recensământul adăugând și alte specii-țintă.

**Recensământul de iarnă al păsărilor de apă.** În colaborare cu Societatea Ornitologică Română (SOR), organizăm de peste zece ani în România acest program ce se desfășoară în întreaga Europă. Grupului Milvus îi revine un volum destul de mare de muncă, întrucât centralizăm date ce provin din 20 de județe ale României. Astfel, colectăm anual informații esențiale din 50-60 de zone umede importante, unde iernează circa 100.000-160.000 de păsări. Relevanța programului este dată de faptul că se fac observații în mod sincronic și în alte țări din Europa (dar și de pe glob). Astfel, de la an la an obținem o imagine clară a evoluției efectivelor păsărilor













Persoană de contact: Kovács István • istvan.kovacs@milvus.ro • 0728 303 898



acvatice și la nivel european.

**Monitorizarea efectivelor de iarnă ale păsărilor răpitoare.** Cele mai multe cercetări au vizat populațiile cuibăritoare și migratoare, în schimb aveam foarte puține date despre cele care iernează. Astfel, am demarat acest program, care din 2006 se face la nivel național și funcționează pe bază de voluntariat. Scopul este analiza pe termen lung a distribuției păsărilor răpitoare care iernează în România, a efectivelor și a schimbărilor populaționale. În cei 10 ani ai programului, 144 de trasee - 1.316 km în total, s-au parcurs pe jos cel puțin o dată. Pe alte 50 de trasee, se fac observații în mod regulat. În timpul monitorizărilor din fiecare iarnă, cu cele două sesiuni de observații, se înregistrează anual, în medie, 1.200-2.000 de răpitoare.

**Monitorizarea națională a vânturelului de seară (*Falco vespertinus*).** Vânturelul de seară este o specie periclitată, cu distribuția și populațiile cunoscute doar în anumite regiuni. În 2015, în colaborare cu Societatea Ornitologică Română, am demarat un program național de monitorizare, având analiza pe termen lung a schimbărilor la nivelul populațiilor din țară ca scop principal, dar adunăm și informații despre locațiile și mărimile coloniilor de cuibărit. Întrucât vânturelii de seară cuibăresc de cele mai multe ori în coloniile ciorilor de semănătură (*Corvus frugilegus*), obținem informații importante și despre această specie.

**Recensământul acvilei de munte (*Aquila chrysaetos*) și al șoimului călător (*Falco peregrinus*).** Acvila de munte este una dintre cele mai rare specii de păsări răpitoare din România, iar șoimul călător este o specie care a ajuns în pragul extincției în anii '60-'70. Am realizat un recensământ minuțios între anii 2007-2011 într-o parte semnificativă a Munților Carpați (Munții Apuseni, Munții Banatului, Munții Retezat, parțial în Carpații Orientali). Deși sunt încă multe regiuni de cercetat, în zonele recenzate cunoaștem efectivele celor două specii și, în multe cazuri, chiar și locurile de cuibărit. Astfel, am documentat repopularea șoimului călător, dar și creșterea efectivelor sale, care a fost chiar spectaculoasă în ultimii 15 ani. În 2003 s-a identificat prima pereche cuibăritoare din anii '70 încoace, iar în prezent cuibăresc sute de perechi pe teritoriul țării.

**Monitorizarea păsărilor nocturne din habitate deschise.** Acesta este unul dintre cele două programe nocturne pe care le coordonăm și le derulăm împreună cu Societatea Ornitologică Română. Programul început în 2014 urmărea analiza distribuției, a abundenței și a schimbărilor populaționale pe termen lung a câtorva specii-țintă: cristel de câmp (*Crex crex*), ciuș (*Otus scops*) și caprimulg (*Caprimulgus europaeus*). Au fost recenzate 164 de pătrate de câte 10x10 km, iar în 30-50 dintre ele dorim să efectuăm anual recensăminte cu ajutorul voluntarilor.

**Recensământul național al huhurezului mic (*Strix aluco*) și al huhurezului mare (*Strix uralensis*).** Este cel de-al doilea program de monitorizare a speciilor nocturne coordonat de noi. A fost realizat pentru prima dată între 2013-2014 și se repetă la fiecare șase ani. Am recenzat 164 de pătrate de câte 10x10 km și am înregistrat 147 huhurezi mari și 611 huhurezi mici. De asemenea, am obținut clarificări în privința distribuției celor două specii pe teritoriul României, dar și frecvența lor în anumite zone.

**Recensământul național al cucuvelei pitice (*Glaucidium passerinum*).** Cucuveaua pitică este o specie de bufniță activă ziua, de statură mică, care poate fi întâlnită în pădurile de conifere și care are un stil de viață foarte discret. Până în 2010 au existat foarte puține observații în țară. Cu toate că după 2010 i-a fost semnalată prezența în mai multe locuri, n-am avut informații despre distribuția și frecvența speciei în mare parte a Munților Carpați. Acesta a fost motivul pentru care am efectuat un recensământ național al speciei în 2013-2014. Au fost realizate observații în peste o mie puncte de și au fost înregistrate peste 236 de cucuvele



pitice. Astfel, ni s-a confirmat că o populație însemnată a acestei specii cuibărește în pădurile de conifere ale României.

**Programul de monitorizare a ciufului de pădure (*Asio otus*) în locurile de iernare din România.** Efectivele de ciufi de pădure care iernează pot fi observate și monitorizate cu ușurință în lunile de iarnă în locurile de aglomerare, care adesea se află în localități. Programul cu prima sa versiune a pornit în 2009, urmând ca din 2015 să fie derulat sub o nouă metodologie. Scopul programului este identificarea locurilor de aglomerare, recenzarea și monitorizarea pe termen lung a efectivelor, precum și identificarea eventualilor factori de amenințare.

**Atlasul păsărilor cuibăritoare din România.** În România cuibăresc peste 200 de specii de păsări: În ultimii ani, mulțumită observatorilor voluntari și a celor de profesie, s-au acumulat sute de mii de date cu privire la distribuția și efectivele acestor specii. Cele două organizații care au inițiat acest program au fost Grupul Milvus și Societatea Ornitologică Română. Conform planurilor noastre, prelucrând datele adunate între 2006-2017 se va realiza primul atlas detaliat de cuibărit din România.

**Monitorizarea păsărilor comune.** Prezența păsărilor frecvente și efectivele acestora reprezintă indicatori importanți ai situației mediului nostru înconjurător. Iată de ce studierea distribuției și a schimbărilor populaționale ale anumitor specii are o importanță deosebită. În acest scop a fost demarat programul de către Societatea Ornitologică Română, la care organizația noastră participă ca partener din 2007. Voluntarii noștri efectuează în fiecare an observații în apropierea locuinței lor, iar în anumiți ani, chiar și în zone mai îndepărtate, care nu au fost recenzate de ornitologi, și unde sunt parcurse mai multe pătrate-eșantion.

## Recensăminte și programe de monitorizare cu caracter local

Pentru administrarea ariilor protejate este esențială cunoașterea speciilor care trăiesc aici și care trebuie protejate. Informațiile despre distribuția, efectivele, comportamentul, nevoile ecologice și factorii de amenințare ale acestora sunt indispensabile. **În ultimii zece ani am participat la nenumărate recensăminte a căror rezultate au asigurat baza planurilor de management pentru aceste situri.** Cele mai însemnate două recensăminte s-au făcut în zona Văii Hârtibaciului din sudul Transilvaniei (Podișul Hârtibaciului SPA – sit Natura 2000) și în Munții Trascăului (Munții Trascău SPA – sit Natura 2000), dar am efectuat și recensăminte mai mici în Munții Măcinului, Munții Maramureșului, lângă Șinca Nouă (județul Brașov), Munții Făgărașului, precum și în Munții Iezer-Păpușa. În timpul deplasărilor pe teren, am adunat zeci de mii de date din ariile evaluate despre fauna păsărilor, despre specii de interes comunitar, dar și despre specii care nu sunt protejate.



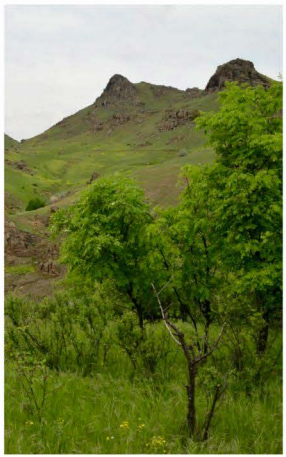
# Cercetarea migrației păsărilor răpitoare

În timpul migrației, păsările răpitoare și cele care zboară pe curenți termici evită mările și lanțurile muntoase înalte. Drept urmare, în timpul rutei de migrație se adună în număr mare în coridoare înguste mărginite de mări și de masive muntoase. În Europa, asemenea coridoare se găsesc între Marea Neagră și Munții Carpați din România, respectiv deasupra Strâmtorii Bosfor din Turcia, unde pe o fâșie de 20-25 km migrează întreaga populație a mai multor specii ce cuibăresc în Europa Centrală și de Est. Studiul migrației păsărilor răpitoare și a celor care zboară pe curenți termici este una dintre cele mai importante activități de-ale noastre de cercetare. Am organizat de-a lungul anilor mai multe tabere de cercetare:

**Munții Măcinului.** Tabăra a funcționat între 2002-2007, în fiecare an, între mijlocul lunii august și mijlocul lunii octombrie. Aici se numărau anual 8.000-14.000 de păsări răpitoare și 10.000-40.000 de berze. Clarificările obținute în privința dinamicii migrației speciilor-țintă erau cele mai importante rezultate.

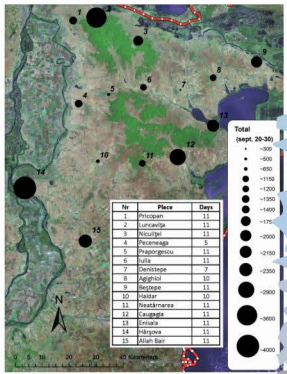
**Strâmtoarea Bosfor.** În 2008, membrii au decis ca, în cele 21 de zile de migrație a acvilei țipătoare mici, să organizeze o tabără de cercetare a migrației păsărilor răpitoare deasupra Bosforului. Numărătoarea, pentru prima dată în istoria acestor recensăminte, s-a efectuat în paralel în patru puncte diferite de observare, acoperind astfel cea mai mare parte a strâmtorii. În decursul celor trei săptămâni, au fost observate în total 141.000 de răpitoare, dintre care 58.000 acvile țipătoare mici și 74.000 șorecari comuni.

**Dobrogea.** Experiența din Munții Măcinului, observațiile ocazionale și informațiile oferite de transmițătoarele satelitare montate pe păsări au indicat estul României și întreaga Dobrogea ca fiind parte a unei importante rute de migrație. Pentru o investigare în detaliu, am organizat o tabără în 2010, cu 15 puncte de observare în Dobrogea de Nord, respectiv 13 puncte în 2011 în Dobrogea de Sud. Numărătoarea s-a efectuat în paralel, în fiecare punct. Rezultatele au ajutat în evidențierea celor mai importante coridoare de migrație. Însă pentru rezultate mai precise, ar fi necesare cercetări similare.










| Nr | Place | Days |
|---|---|---|
| 1 | Priscopan | 11 |
| 2 | Luncavița | 11 |
| 3 | Niculițel | 11 |
| 4 | Pecineaga | 5 |
| 5 | Preporgencu | 11 |
| 6 | Iulia | 11 |
| 7 | Denisteşe | 7 |
| 8 | Agighiol | 10 |
| 9 | Beştepe | 11 |
| 10 | Haidar | 10 |
| 11 | Nisatarmarea | 11 |
| 12 | Casapchia | 11 |
| 13 | Enisala | 11 |
| 14 | Hârşova | 11 |
| 15 | Allah Bair | 11 |



Persoană de contact: Kovács István • istvan.kovacs@milvus.ro • 0728 303 898

# OpenBirdMaps: o bază de date online, cu acces liber

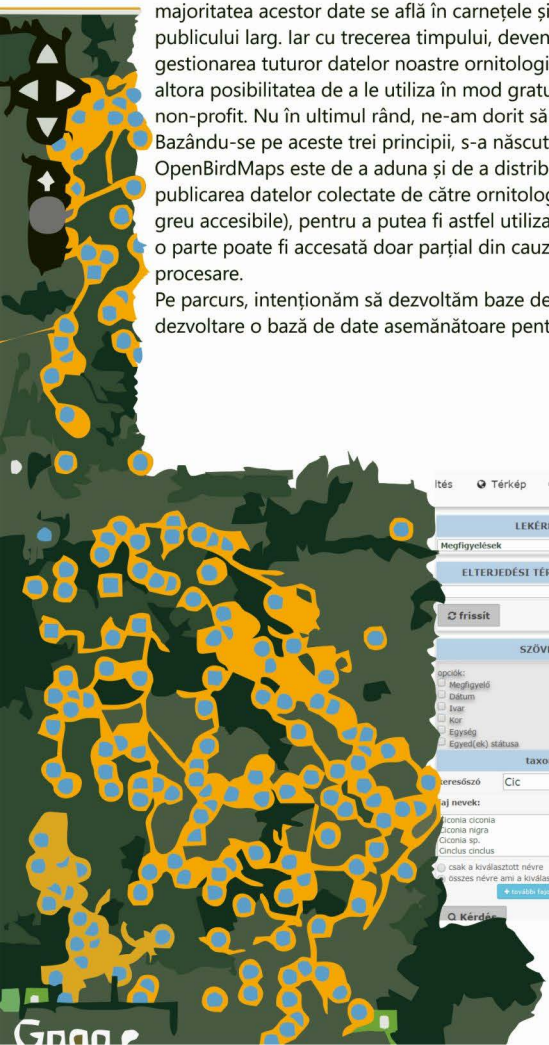


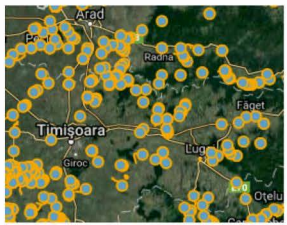
**În ultimii 25 de ani, membrii Grupului Milvus au colectat peste o jumătate de milion de observații ornitologice.** Însă majoritatea acestor date se află în carnețele și baze de date offline, ceea ce limitează utilizarea lor de către membrii organizației și a publicului larg. Iar cu trecerea timpului, devenise absolut necesară dezvoltarea unei baze de date care să permită stocarea și gestionarea tuturor datelor noastre ornitologice. Pe de altă parte, ni s-a părut importantă publicarea acestor date pentru a oferi și altora posibilitatea de a le utiliza în mod gratuit în domenii precum: știință, conservarea naturii, educație ecologică și alte domenii non-profit. Nu în ultimul rând, ne-am dorit să creăm o platformă unde și alții ar putea proceda la fel.

Bazându-se pe aceste trei principii, s-a născut OpenBirdMaps, o bază de date online, accesibilă tuturor. Scopul platformei OpenBirdMaps este de a aduna și de a distribui informații despre răspândirea în timp și spațiu a păsărilor sălbatice din România. Prin publicarea datelor colectate de către ornitologii profesioniști și amatori, dorim să asigurăm accesul la un volum mare de date (dar și greu accesibile), pentru a putea fi astfel utilizate. În momentul de față, OpenBirdMaps conține peste o jumătate de milion de date - o parte poate fi accesată doar parțial din cauza unor restricții contractuale, dar încărcarea datelor în baza de date este în curs procesare.

Pe parcurs, intenționăm să dezvoltăm baze de date similare OpenBirdMaps și pe alte grupuri de animale. Deja se află în stadiul de dezvoltare o bază de date asemănătoare pentru mamifere, pești și herpetofaună.

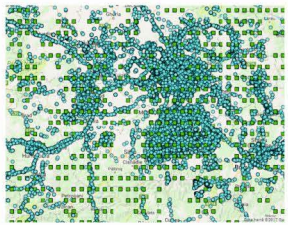
OPENBIRDMAPS
powered by Milvus Group







Persoană de contact: Bóné Gábor • gabor.bone@milvus.ro • 0722 533 815


Proiecte de
conservare

# Cercetarea și conservarea păsărilor răpitoare

Grupul Milvus se ocupă cu precădere de cercetarea și conservarea păsărilor răpitoare încă din 1995. Primii pași s-au făcut sub supravegherea unor profesioniști precum: Zoltán Szombath, András Libus și János Bagyura, totodată oferindu-ne și o garanție pentru succesele ce-au urmat. Activitățile, în decursul celor 20 de ani, s-au diversificat. La început, ne-am străduit să găsim, să identificăm și să protejăm cuiburile păsărilor răpitoare din apropierea locuințelor noastre. Apoi, implicând specialiști străini, am organizat recensăminte naționale (acvila țipătoare mică și alte specii), am reușit să oprim scăderea efectivelor anumitor specii sau chiar să le creștem numărul (vânturelul de seară în Crișana), iar în cazul șoimului dunărean - am reușit repopularea speciei în țară.

## Acvila de munte

Acvila de munte (*Aquila chrysaetos*) este una dintre speciile de păsări răpitoare cu cele mai puține exemplare în România. Până în 2000, aveam la dispoziție foarte puține informații despre distribuția și efectivele din țară, numărul lor fiind estimat la doar 20-25 de perechi. Activitățile dedicate acestei specii au fost începute în 2001 în Munții Trascăului. De atunci, urmărim de la an la an modificările populaționale, rata de succes a reproducerii și factorii de amenințare în Munții Apuseni și în anumite zone din Carpații Orientali. În cadrul mai multor proiecte, am efectuat recensăminte, pe lângă zonele amintite, și în Munții Banatului și Munții Retezat, **în urma cărora am reușim să estimăm mult mai realist populația speciei la nivel național - la circa 90-150 de perechi**. Transmițătoarele GPS, pe care le-am montat mai recent pe pui, ne permit colectarea unor informații despre cum folosesc habitatul și se deplasează păsările tinere. Dintre activitățile de conservare, cele mai importante sunt desemnarea siturilor Natura 2000 pentru conservarea speciei și ajutorul oferit în elaborarea planurilor de management, dar au fost instalate și multe cuiburi artificiale.



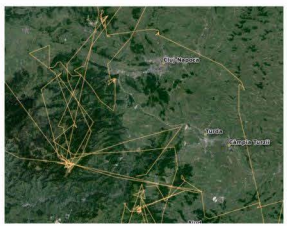












Persoană de contact: Kovács István • istvan.kovacs@milvus.ro • 0728 303 898



Inelarea acvilei de munte

# Acvila țipătoare mică

La începutul anilor 2000, am lansat mai multe proiecte finanțate de Fundația pentru Parteneriat și care vizau conservarea păsărilor răpitoare din Transilvania. De atunci, acvila țipătoare mică (*Aquila pomarina*) a devenit una dintre speciile noastre țintă. Conform informațiilor de la acea dată, populația ei din România era apreciată la 200-300 de perechi cuibăritoare, însă aceste cifre nu erau bazate pe vreo evaluare reală. În 2005, am efectuat un recensământ de talie apropae națională - în zona Munților Carpați, având sprijin profesional din străinătate și finanțare de la WWF și CERI. Rezultatul a fost surprinzător: **populația la nivel național cuprinde aproximativ 2000 de perechi, plasând astfel România ca fiind foarte importantă în conservarea acvilei țipătoare mici**. Recensământul a fost continuat în 2007, prin extinderea spre zonele rămase neacoperite, rezultând astfel prima evaluare națională a speciei. Desigur, nu ne-am oprit aici. În 2010 s-a născut un Proiect național LIFE pentru conservarea acvilei țipătoare mici. Proiectul de patru ani, realizat în colaborare cu Agenția de Protecția Mediului Sibiu și Societatea Ornitologică Română, a câștigat recunoașterea UE și a fost inclus printre cele mai bune proiecte LIFE. Am elaborat planul de management al speciei în România și am actualizat planul de management la nivel european (Species European Action Plan). Am evaluat și factorii de amenințare - întrucât acvila țipătoare mică e o specie migratoare pe distanță lungă, își petrece iernile în sudul Africii, prin urmare, problemele nu pot fi soluționate doar la nivel național. Factorul de conservare cel mai important din România e menținerea practicilor agricole actuale. Am elaborat un sistem de sprijin financiar, care va putea oferi venituri suplimentare fermierilor care își cultivă terenurile într-un mod prietenos cu acvilele. Un alt rezultat al proiectului este ghidul pentru administrarea adecvată a habitatului acvilei țipătoare mici în România și care poate fi consultat atât de către custozii ariilor protejate, cât și de către amatori. Pagina de Internet a proiectului poate fi accesată aici:

## www.pomarina.ro
















Persoană de contact: Daróczi J. Szilárd • szilard.daroczi@milvus.ro • 0720 537 066

# Vânturelul de seară

Gaia roșie (*Milvus milvus*) și vânturelul de seară (*Falco vespertinus*) nu se deosebesc unul de altul doar prin culoare, ci și prin arealurile pe care le acoperă. Cu toate acestea, Milvus și vânturelul de seară sunt inseparabili de aproape 20 de ani, căci Grupul Milvus a început monitorizarea coloniilor de cuibărit ale vânturelor de seară din Crișana, precum și inelarea lor, încă din anii '90. Primul nostru proiect de conservare a speciei s-a desfășurat pe o perioadă de un an și avea un buget de cinci mii de dolari. Al doilea era deja un proiect LIFE internațional, cu opt parteneri, de patru ani și implica un buget de câteva milioane de euro.

Vânturelul de seară este o pasăre răpitoare periclitată și protejată. De regulă, ocupă habitate de câmpie din zone temperate. Iernile și le petrece în țările din sudul Africii. Ecologia sa de cuibărit se deosebește prin două aspecte de cea obișnuită: nu își construiește cuib (pentru creșterea puilor folosește cuiburile altor păsări) și, spre deosebire de alte păsări răpitoare din România, este o pasăre gregară și se reproduce în colonii. Întrucât cioara de semănătură este cea mai des întâlnită pasăre colonială din zonele noastre de câmpie, vântureii folosesc, cu precădere, cuiburile lor abandonate. Ciorile încep să cuibărească încă din primele zile de primăvară, iar pe când se întorc vântureii, puii de cioară se pregătesc să-și părăsească cuiburile. Așadar, soarta vânturelor de seară depinde într-o mare măsură de populația cuibăritoare a ciorilor de semănătură. De aceea, programul nostru de conservare a vânturelului de seară vizează și cioara de semănătură. Dar prezența ciorilor nu este întotdeauna pe placul oamenilor, iar protejarea locurilor de cuibărit ale vânturelor de seară devine o sarcină și mai dificilă.

La acest stil de viață al vânturelor se adaugă și așa-numitele „aglomerări" pe care le alcătuiesc în perioada premergătoare migrației de toamnă. În serile din luna septembrie, în zonele de câmpie se adună câteva sute, uneori chiar mii de vânturei în anumite pâlcuri și aliniamente de arbori, la care păsările se întorc seară de seară și de la an la an. Aceasta este perioada în care se pregătesc de drumul de câteva mii de kilometri. Astfel, locurile de aglomerare nederanjate și asigurarea teritoriilor potrivite pentru hrană capătă un rol














Persoană de contact: Nagy Attila • attila.nagy@milvus.ro • 0728 303 868

hotărâtor pentru ca rata de mortalitate din timpul migrației de toamnă să fie cât mai mică, iar numărul exemplarelor care se întorc primăvara cât mai mare.

În ultimii 10 ani, Grupul Milvus s-a ocupat de cercetarea și conservarea populațiilor de vânturel de seară din România prin toate mijloacele posibile. În cadrul proiectului LIFE, între 2006-2009, am efectuat un recensământ al populațiilor de vânturel de seară și cioară de semănătură în Crișana și Banat. Evoluția celor mai importante colonii de cuibărit este monitorizată permanent. Ne-am străduit să identificăm și să evaluăm populațiile și din sudul și estul României. Am adunat informații detaliate cu privire la întreaga populație cuibăritoare din țară. Împreună cu partenerii din Ungaria, monitorizăm în fiecare an dinamica efectivelor care trec prin locurile de aglomerare din perioada de toamnă, iar în 2016 am descoperit cel mai mare loc de adunare cunoscut până în prezent, la vest de Marea Neagră. Mai mulți vânturei au fost echipați cu transmițătoare satelitare, iar noi le putem urmări rutele de migrație și teritoriile unde ele iernează. Pentru a veni în completarea posibilităților naturale de cuibărit din Crișana și Banat, am montat sute de cuiburi artificiale. De peste 10 ani, **am reușit prin lobby să protejăm locurile de cuibărit ale vânturelor introducând o perioadă de prohibiție privind vânătoarea la cioara de semănătură în perioada de cuibărit**. Totodată, am contribuit la desemnarea a peste zece situri Natura 2000 din România pentru conservarea acestei specii. Pentru unele dintre ele, am elaborat și planuri de management, iar trei sunt administrate de noi. În cadrul programului de inelare a vânturelor de seară implementat în Bazinul Carpatic, un număr de peste o mie de exemplare au fost marcate cu inele colorate și, împreună cu partenerii maghiari, am demarat o cercetare genetică a speciei. Chiar dacă activitățile de conservare și cercetare a vânturelor de seară sunt multiple, ele se extind de la an la an.

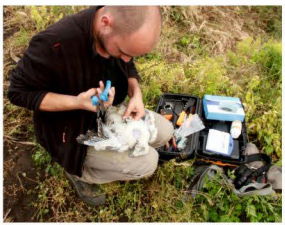




# Șoimul dunărean

Șoimul dunărean (*Falco cherrug*) este o pasăre răpitoare amenințată cu dispariția și strict protejată. În urmă cu aproximativ 100 de ani, specia era prezentă pe întregul cuprins al României - cu excepția Munților Carpați. Dar la începutul anilor 2000, numărul perechilor cuibăritoare a scăzut în mod dramatic și se cunoșteau doar câteva perechi. Șoimul dunărean se hrănește, de regulă, cu mamifere mici care trăiesc pe terenuri arabile și pajiști. Hrana preferată este popândăul, dar se poate observa destul de frecvent furând prada (șoareci de câmp) altor păsări răpitoare - vânturei, ereți. Ocazional, în perioadele cu resurse de hrană limitată, meniul șoimului dunărean poate include și păsări de talie mică sau medie, cum ar fi păsări care periodic formează grupuri mari: grauri, porumbei, corvide. Precum alți șoimi, nici cel dunărean nu-și construiește cuib, ci ocupă cuiburile părăsite ale altor răpitoare sau corvide. Recent, am constatat că ocupă și cuiburile artificiale, montate pe stâlpii de înaltă tensiune. Aria de răspândire a șoimului dunărean cuprinde zonele de câmpie cu arbori din Europa Centrală și se extinde până în China. Spre deosebire de efectivele din Europa Centrală, populația la nivel mondial prezintă scăderi mari și continue, și se poate afirma că specia este periclitată în aproape întreaga sa arie de distribuție. În ceea ce privește efectivele din Europa Centrală și, în special, cele din Ungaria, prezintă creșteri progresive, ca urmare a mai multor decenii de activități de conservare. Având acest model pozitiv, s-a alăturat și Grupul Milvus acestor eforturi colective internaționale. Printr-un proiect internațional derulat în patru țări, între 2009-2013, s-a reușit salvarea populației de șoim dunărean din România, care până la acea dată era amenințată cu dispariția. În primul rând **datorită amplasării cuiburilor artificiale, în 2016 am înregistrat 14 perechi în Banat și Crișana, cu un număr de nouă ori mai mare de pui, față de 2011, când se cunoșteau doar două perechi**. În paralel cu această creștere populațională, a crescut și responsabilitatea noastră, deoarece o populație mai mare aduce mai multe șanse pentru supraviețuirea speciei. Așadar, continuarea activităților de conservare - de pildă, reducerea ratei de mortalitate cauzate de electrocutare, va rămâne o prioritate și pe viitor.















Persoană de contact: Nagy Attila • attila.nagy@milvus.ro • 0728 303 868

# Dropia

Dropia (*Otis tarda*) este cea mai mare pasăre zburătoare din Europa și o specie periclitată la nivel global. În ultimele două secole, populațiile din România au suferit o scădere dramatică, dropia ajungând aici în pragul extincției. Cele aproximativ 50-60 de exemplare, care au supraviețuit în zona Salontei din județul Bihor, reprezintă singura populație viabilă de dropii din România. De aceea, acordăm cea mai mare prioritate conservării ei. Păsările folosesc în egală măsură habitate din România (Salonta - zona de frontieră) și din Ungaria (zona Mezőgyán). Așadar, conservarea acestei populații poate fi realizată doar prin cooperare internațională. Întrucât dropia este foarte legată de teritoriile sale, de habitatele ei tradiționale, o astfel de populație mică, izolată și, firește, vulnerabilă este amenințată de orice schimbare negativă din habitatul ei. Conservarea dropiilor de la Salonta este, prin urmare, prioritatea noastră absolută. Până acum, programul Grupului Milvus de conservare a dropiei s-a manifestat îndeosebi în activități concrete, nu în proiecte. Temelia tuturor acțiunilor este urmărirea schimbărilor populaționale, așa-numita monitorizare, care ne permite să putem aprecia dacă o populație scade, crește sau stagnează. Au trecut zece ani de când am participat la prima observație documentată de dropii la Salonta. De atunci, în cursul celor 81 de zile de teren au fost observate peste 1200 de exemplare. Desigur, **aceste observații se referă la cele 50-60 de exemplare care trăiesc aici**. În urma observațiilor noastre, s-au evidențiat cu exactitate acele habitate din Salonta care sunt cele mai importante pentru dropii. Astfel, am putut să ne concentrăm, în primul rând, pe aceste habitate. În câteva cazuri, au fost observate și femele cu pui inapți de zbor. E și asta o dovadă a cuibăritului speciei la Salonta, chiar dacă nu am găsit până acum cuiburi de dropie. Am identificat și contracarat mai mulți factori care amenințau habitatele dropiilor. Pentru noi e un mare succes că, bucurându-ne de sprijin internațional, am împiedicat realizarea unui proiect de parc eolian, a cărui turbine eoliene ar fi tăiat în două habitatul dropiilor, reducându-l și mai mult.







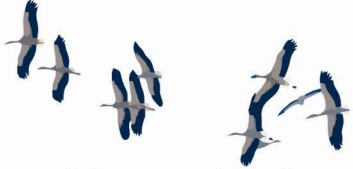








Persoană de contact: Nagy Attila • attila.nagy@milvus.ro • 0728 303 868



# 28 Barza albă

Barza albă (*Ciconia ciconia*) este una dintre cele mai cunoscute și mai îndrăgite păsări din România. Această pasăre cuibărește de foarte multă vreme aproape de oameni – mai demult pe grajduri, șure, arbori, iar în zilele noastre aproape exclusiv pe stâlpi electrici. Această mutare a locului de cuibărit, din punct de vedere evoluționist, s-a produs extraordinar de repede. În 1971 s-a consemnat în România primul cuib de barză aflat pe un stâlp electric, iar în zilele noastre 93% a populației de berze cuibărește în acest fel. Așadar, conservarea berzelor albe este strâns legată de rețeaua electrică: nu doar pentru că cuiburile lor se află pe stâlpi de joasă tensiune, ci și pentru că cele mai multe berze mor din cauza electrocutării, în special în timpul migrației, pe stâlpii electrici de medie tensiune. Cuiburile de pe stâlpii electrici pot cauza multe probleme furnizorilor de energie, dar și berzelor, deoarece acestea pot provoca scurtcircuite, pot lua foc, etc. Există soluții pentru ambele probleme – trebuie montate suporturi speciale sub cuiburi, iar stâlpii de medie tensiune, care provoacă electrocutări, trebuie izolați sau schimbați cu stâlpi "prietenoși" cu păsările. În 2015 au fost montate 1999 de suporturi pentru cuiburile de barză din țară și s-au făcut progrese și în ceea ce privește soluționarea mortalității păsărilor cauzate de electrocutările de pe stâlpii de medie tensiune. Grupul Milvus și-a asumat un rol de pionier în aceste activități și lucrează încontinuu la o soluție optimă – mai multe detalii în capitolul Păsări și linii electrice aeriene. Am publicat un "Ghid pentru realizarea suporturilor pentru cuiburi de berze pe clădiri" adresat populației locale și un "Ghid pentru realizarea suporturilor pentru cuiburi de berze pe stâlpi" (publicat deja în două ediții) destinat furnizorilor de energie. În ciuda popularității sale, din păcate, în ultimii 10 ani s-au înmulțit și plângerile împotriva berzelor, mai ales din cauza mizeriilor făcute de păsările cuibăritoare. De-a lungul anilor, am întreprins numeroase acțiuni de popularizare – am organizat o expoziție despre berze, cu peste 8000 de desene din trei țări, am montat panouri informative despre berze în mai multe localități (Dumbrăvioara, Cristian, Ciumești etc.).
Organizarea și derularea recensămintelor berzelor reprezintă o parte importantă a conservării lor, căci doar așa putem vedea













Persoană de contact: Papp Tamás • tamas.papp@milvus.ro • 0720 530 117


Vedere din cuibul de barză

schimbările la nivel populațional. Am început să numărăm berze în 1994 în diferite regiuni, acoperind câteva județe (Mureș, Brașov etc.) sau cursuri de râuri (Valea Târnavei), rezultând de-aici mai multe publicații. Între 2004-2005, împreună cu SOR, am organizat un recensământ național de berze, pe care l-am repetat în 2014-2015. În baza acestora, putem afirma că **populația de berze din țară este stabilă și că ea cuprinde 5500-6000 de perechi**.

Am acordat o atenție deosebită unei localități cu multe berze și care ne e dragă - am demarat aici, în 2004, un program complex - Dumbrăvioara, satul berzelor. Printre altele, am înființat muzeul berzelor, am organizat festivalul berzelor și am încercat să dezvoltăm turismul. Aici am amplasat prima cameră web din România montată pe un cuib de berze. La început, între 2006-2009, imaginile transmise în direct din cuib puteau fi văzute doar în muzeul berzelor, dar din 2010 cuibul din Dumbrăvioara poate fi urmărit on-line, iar din 2015 evenimentele din cuib pot fi urmărite la o rezoluție mult mai bună.

Se știe că berzele sunt păsări migratoare, iar datele oferite de berzele inelate ne ajută mult în identificarea rutelor de migrație și a cartierelor de iernare. Până în 2016, Grupul Milvus a inelat peste 1000 de berze, mai ales pui.



# Dumbrăveanca

Grupul nostru acordă o atenție deosebită păsărilor care trăiesc în habitate periclitate din Câmpia de Vest, cum ar fi dumbrăveanca (Coracias garrulus). Începând cu anii '90, desfășurând observații ale speciei în mod regulat, am încercat să apreciem aria de distribuție, mărimea și dinamica populației, iar pentru a crește rata de supraviețuire, am montat cuiburi artificiale. Un progres major pentru conservarea speciei l-a reprezentat proiectul "Conservarea dumbrăvencei în Bazinul Carpatic", finanțat prin Programul LIFE. Beneficiarul principal al proiectului de cinci ani, româno-maghiar, este Societatea Ornitologică Maghiară, având trei parteneri în Ungaria și doi în România (Agenția pentru Protecția Mediului - Satu Mare și Grupul Milvus). Proiectul are un buget de 5.046.097€, din care 75% reprezintă contribuția UE, **scopul fiind întărirea populației de dumbrăveancă în Bazinul Carpatic și asigurarea conservării ei pe termen lung, într-un mod sustenabil**. Enumerăm principalele activități prin care dorim să atingem acest obiectiv: crearea unor locuri de cuibărit în situri Natura 2000, îmbunătățirea stării de conservare a habitatelor în trei locații de proiect, scăderea mortalității, asigurarea conservării speciei pe termen lung prin programul "Fermieri pentru dumbrăveancă", popularizarea practicilor agricole, prietenoase cu dumbrăveanca, în siturile Natura 2000 și campanii de conștientizare. Zona vizată din România se află în Crișana și Banat și include cele 15 arii protejate din județele Satu Mare, Bihor, Arad și Timiș. Cele mai importante activități: evaluarea efectivelor speciilor de ciocănitoare care fac scorburi (ghionoaia verde și ciocănitoarea neagră), evaluarea stării habitatelor acestor specii și întocmirea unui pachet de recomandări pentru conservarea dumbrăvencei adresate părților interesate (proprietari de terenuri și fermieri, administrația apelor, administrația pădurilor, agențiile pentru protecția mediului). Alte activități: amplasarea a peste 1000 de cuiburi artificiale, monitorizarea arborilor importanți pentru specie, iar în cazul tăierii acestora sesizarea autorităților competente, plantarea și îngrijirea arborilor și a pâlcurilor, izolarea stâlpilor de medie tensiune care prezintă un pericol pentru păsări, implicarea comunității locale în activitățile de conservare, echiparea unor dumbrăvence cu transmițătoare etc.














Persoană de contact: Zeitz Robert • robert.zeitz@milvus.ro • 0735 878 520

# 32 Ursul brun

Principalii factori care amenință populația de urs brun (*Ursus arctos*) din România sunt: nivelul scăzut de acceptare socială (cauzat, în primul rând, de pagubele pe care le pot produce și de concepțiile greșite, larg răspândite, care îngreunează sau chiar împiedică conservarea speciei), lipsa datelor științifice (vitale pentru planificarea și implementarea activităților de conservare și gestionare a speciei), respectiv fragmentarea habitatelor naturale. În programul nostru, început în 2006, "Conservarea și cercetarea ursului brun într-o zonă pilot din România" abordăm aceste trei probleme principale. Zonele-țintă sunt bazinele hidrografice superioare ale râurilor Niraj și Târnava Mică, respectiv partea centrală a Munților Gurghiu. Dar unele activități nu se limitează doar la aceste zone. În ceea ce privește componenta socială, la început, am donat garduri electrice fermierilor păgubiți de urși și am desfășurat activități pentru elevii din ciclul primar. Acum, lucrăm la un sondaj de opinie pe scară largă. Un alt obiectiv este să transmitem prin, mass-media, informații factuale către populația locală.

Facem în paralel mai multe cercetări. Pentru a aduna detalii despre cum utilizează urșii habitatele lor, care sunt coridoarele ecologice importante, respectiv locurile de hrănire și iernare, **monitorizăm urșii echipați cu zgărzi GPS** (până acum am montat zgărzi pe 19 exemplare, care ne-au transmis zeci de mii de locații GPS). Cu ajutorul unor specialiști locali (silvicultori, paznici de vânătoare) cartăm bârlogurile de urs, pe care le și măsurăm (am identificat până acum 101 bârloguri și 7 cuiburi deschise). Am colectat mostre genetice de la aproximativ 150 de exemplare, ele fiind baza a mai multor studii pe care le efectuăm în colaborare cu instituții de cercetare din străinătate. Examinăm paraziții interni ai urșilor analizând mostre colectate de la exemplare recoltate (43 până în prezent), respectiv mostre fecale colectate din sălbăticie (până acum avem 211), iar paraziții externi sunt colectați de pe urșii pe care-i echipăm cu zgărzi.

Cât despre conservarea habitatelor, avem două activități principale. A**m propus șase noi situri Natura 2000**, care, după ce au fost
















Persoană de contact: Domokos Csaba • csaba.domokos@milvus.ro • 0720 538 422

desemnate oficial în 2011, au extins cu 1048,89 km2 aria naturală protejată pentru conservarea atât a urșilor și a altor specii, cât și a unor tipuri de habitate. Prin folosirea metodelor precum: marcare și urmărire, capcane pentru păr, monitorizăm traseul pentru viitoarea autostradă Tîrgu-Mureș-Iași, pentru a promova construirea unor ecoducte.

Acestea sunt esențiale din următoarele motive: pentru ca urșii și alte specii să ajungă în continuare și după construirea și darea în folosință a autostrăzii la locurile lor importante de hrănire și iernare, dar și pentru ca populația de urs să nu fie fragmentată. Pe lângă activitățile deja menționate, facem și intervenții în cazuri de urgență. În ultimii ani, am salvat în total 10 urși din lațurile braconierilor, respectiv 14 pui rămași orfani, pe care i-am predat Centrul pentru Reabilitarea Urșilor Orfani din Munții Hășmaș. Totodată, am relocat trei urși obișnuiți (habituați) cu omul.

Un pilon important al programului îl reprezintă colaborarea cu specialiștii din țară și din străinătate, fără de care realizarea unei mari părți a activităților noastre ar fi imposibilă. De aceea, din România, le suntem recunoscători lui: Pál Károly, Illyés Károly și Pál Ágoston (paznici de vânătoare), Asociației Vets4Wild, specialiștilor de la Ocoalele Silvice Private din Sovata și Praid, Birtalan István, Leonárd Mărmureanu-Bíró, Cristian Apetroaei și Bereczky Leonardo. Dintre partenerii străini, am dori să-i amintim în primul rând pe: Dr. Bogdan Cristescu, Dr. Majoros Gábor, Dr. Földvári Gábor și Peter Damerell, respectiv Grupul de Conservare Genetică din cadrul Institutului de Cercetare Senckenberg. Sprijinul financiar pentru program este asigurat în fiecare an exclusiv de fundații din străinătate, dintre care am dori să menționăm: EuroNatur și Societatea Zoologică din Frankfurt (Germania), Bears in Mind (Olanda), Fundația Bernd Thies (Elveția), Grădina zoologică și acvariul Columbus și Asociația Internațională pentru Cercetarea și Managementul Urșilor - IBA (SUA), respectiv Fundația Nando Peretti (Italia).













# 34 Orbeții

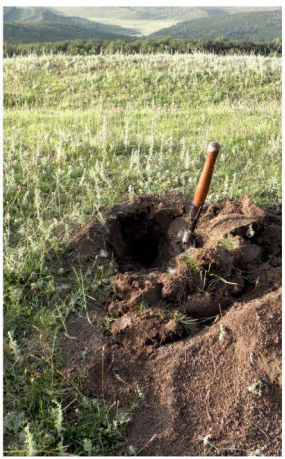
Orbeții sunt mamifere de stepă, tipice pentru părțile răsăritene ale Europei, dar prea puțin cunoscute. Ceea ce-i caracterizează este că au un mod de viață subteran. Împreună cu colegii de la Muzeul Maghiar de Istorie Naturală și de la Universitatea Eötvös Loránd, cercetăm de aproape un deceniu distribuția, ecologia și taxonomia orbeților din Bazinul Carpatic și din România. Printre altele, am contribuit la reevaluarea taxonomică a grupului de specii de orbete bucovinean (*Spalax graecus*), considerați până atunci o singură specie.

Unul dintre rezultatele însemnate ale cercetării, sub aspectul taxonomiei și al conservării, îl reprezintă descrierea ca specie distinctă a orbetelui lui Méhely (*Spalax antiquus*), **devenind astfel singura specie de mamifer endemic al Transilvaniei** de care știm până azi. Am cercetat mărimea populației acestei specii, prin inventarierea grupurilor de mușuroaie în mai multe locuri din Câmpiei Transilvaniei.

Un alt rezultat important a fost că, făcând parte din comunitatea de cercetare, am realizat o evaluare a stării de conservare a tuturor speciilor de orbeți din Bazinul Carpatic. Pe lângă specia deja menționată, încă două specii trăiesc în partea românească a arealului: orbetele transilvănean (*Nannospalax transsylvanicus*) și orbetele maghiar (*Nannospalax hungaricus*). Ambele specii fac parte din așa-numitul grup al „orbeților mici" și aparțin „ansamblului de specii ai orbeților apuseni" (*Nannospalax* superspecies *leucodon*). Am propus includerea primei specii în categoria „vulnerabil", iar pe cea de-a doua (a orbetele lui Méhely) în categoria „amenințat", potrivit criteriilor Uniunii Internaționale pentru Conservarea Naturii (IUCN).

În ultimii ani, ne-am implicat și în programul de repopulare cu orbete transilvănean în Ungaria, coordonat de colegii maghiari, aceasta însemnând, totodată, și prima măsură semnificativă de conservare a populațiilor speciei de pe teritoriul Ungariei.













Persoană de contact: Hegyeli Zsolt • zsolt.hegyeli@milvus.ro • 0735 878 518

# Vidra

Vidra (*Lutra lutra*), una dintre speciile noastre țintă, este prădătorul de vârf al habitatelor acvatice din România. Aparține familiei mustelidelor și e specializat pe consumul de pește. Fiind un indicator important al stării ecosistemelor acvatice, conservarea ei, în mod indirect, poate fi folositoare și în conservarea altor specii care trăiesc în ape curgătoare și stătătoare. Pentru fundamentarea științifică a rețelei Natura 2000 (prin proiectul "Susţinerea eforturilor MMDD de a răspunde cerinţelor UE, prin identificarea şi fundamentarea de noi situri de importanţă europeană"), între 2009-2010, am parcurs cursurile tuturor râurilor mari din România în căutarea vidrelor, evaluând prezența și permanența speciei pe o lungime totală de 4000 km. Metodologia cercetării a avut la bază recomandările grupului de experți în vidre din cadrul Uniunii Internaționale pentru Conservarea Naturii (IUCN). Astfel, ne-am concentrat, în primul rând, pe semnele vitale ale speciei (în special urme și excremente). În urma rezultatelor obținute, am depus o listă cu peste 150 de propuneri pentru situri de importanță comunitară (arie protejată Natura 2000) la autorități, care, în următorii ani, într-o mare măsură au fost aprobate.

Între 2013-2014, am coordonat elaborarea unui plan național de management al vidrei (în cadrul proiectului "Elaborarea seturilor de măsuri de management, la nivel național, pentru speciile *Castor fiber*, *Lutra lutra* și *Mustela lutreola*"), care a inclus, printre altele, și **un recensământ național al răspândirii speciei**. Tot prin același proiect, am realizat o amplă cercetare a hranei vidrelor din helește, pentru a determina procentul speciilor de pești de interes economic din dieta ei. De asemenea, am monitorizat activitatea sezonieră a speciei, posibilitatea traversării drumurilor rutiere de către vidre din imediata apropiere a cursurilor de apă, am formulat recomandări pentru prevenirea pagubelor provocate de vidre la ferme piscicole și păstrăvării. Ne-am ocupat de această ultimă chestiune și mai demult, când am publicat materialul "Carnivore și oameni. Este posibilă convieţuirea lor paşnică în România?", accesibil și acum tuturor.















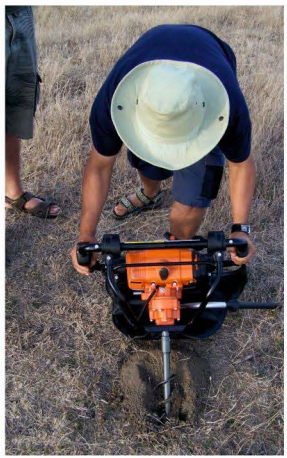

Persoană de contact: Hegyeli Zsolt • zsolt.hegyeli@milvus.ro • 0735 878 518

# Popândăul

Popândăul (*Spermophilus citellus*), acest mamifer rozător, periclitat în zilele noastre într-o mare parte a ariei sale de distribuție, a trezit interesul nostru pentru conservarea lui în urmă cu mai bine de un deceniu. De atunci, a devenit una dintre cele mai cercetate specii ale Grupului Milvus. Ca mamifer tipic de stepă, preferă pajiștile cu ierburi scunde din zonele de câmpie. Iar dispariția a acestor habitate cauzate de arat, proiecte de construcții și infrastructură, dar și administrarea neadecvată exercită o presiune mare asupra populațiilor sale. De-a lungul anilor, **am realizat recensăminte care ne arată distribuția speciei la nivel național și o mare parte a habitatelor sale existente**. Având aceste date, **am extins semnificativ numărul siturilor Natura 2000, desemnate pentru conservarea popândăului**, din diferite regiuni ale României. Din 2011, desfășurăm în mod regulat activități de monitorizare și conservare a speciei în partea de vest a țării (regiunea biogeografică panonică), printre altele, prin relocarea popândăilor din habitate amenințate. Aceste activități au avut un rol esențial și în eforturile noastre pentru conservarea șoimului dunărean (*Falco cherrug*). Continuăm activitățile de conservare a popândăului și în cadrul proiectului internațional „Asigurarea surselor de hrană pentru populațiile periclitate de șoim dunărean și acvilă de câmp din Bazinul Carpatic (RAPTORSPREYLIFE)", cofinanțat de UE prin Programul LIFE+. Dintre cele mai importante activități amintim: introducerea unor exemplare noi pentru îmbunătățirea statutului genetic al unor populații mai slabe, evaluarea comparativă a stării genetice a coloniilor de popândău, refacerea habitatelor degradate prin cosit, respectiv diverse activități educative și de conștientizare. În ultimii ani, am colaborat frecvent cu un grup de cercetători care se ocupă de studiul și de conservarea popândăului în partea de est a țării (Moldova). Totodată, luptăm constant împotriva distrugerii ilegale a pajiștilor cu popândăi și ne propunem să încurajăm fermierii să se folosească de pachetul de agro-mediu, pentru a administra în mod adecvat habitatele speciei.

www.sakerlife3.mme.hu











Persoană de contact: Hegyeli Zsolt • zsolt.hegyeli@milvus.ro • 0735 878 518

## Pisica sălbatică

Pisica sălbatică europeană (*Felis silvestris*) este una dintre carnivorele vulnerabile de pe continent, care, din cauza hibridizării cu pisici domestice, este amenințată de deteriorare genetică. În Munții Carpați și în Transilvania, trăiesc populații însemnate raportate chiar și la nivel mondial. În ultimii ani, am pornit un studiu morfologic și genetic al pisicii sălbatice din România, în primul rând pentru a stabili gradul de hibridizare. Analizăm exemplarele în baza unor markeri morfologici ce indică puritatea genetică, iar probele de țesut sunt prelevate mai ales de la victimele traficului rutier. Utilizăm și capcane pentru colectarea părului tot în scopul analizei genetice. Acestea sunt realizate de către Institutul de Cercetare Senckenberg și Muzeul de Istorie Naturală din Frankfurt. Rezultatele primite până acum sunt încurajatoare. Se pare că, cel puțin **în Transilvania, hibridizarea cu pisica domestică este un fenomen relativ rar**, ceea ce confirmă existența unei populații sănătoase de pisică sălbatică.

## Ingluviile

Analiza ingluviilor (cocoloașe regurgitate de bufnițe după hrănire, ce conțin păr și oase nedigerabile) reprezintă o importantă metodă indirectă de cercetare. Ingluviile sunt colectate din clădiri abandonate, turnuri de biserici, grajduri ș.a. și constituie instrumente remarcabile în studiul faunei de mamifere mici. Ele furnizează informații despre mamiferele mici care trăiesc pe teritoriul de vânătoare al diferitelor specii de bufniță (strigă, cucuvea, huhurez mic, ciuf de pădure, ciuf de câmp, buhă, huhurez mare și minuniță). Am putut astfel **redescoperi o specie rară de mamifer mic, considerată dispărută din Transilvania!** Ne ocupăm și de analiza resturilor de hrană ale păsărilor răpitoare de zi. Avem, așadar, o imagine clară în ceea ce privește preferințele de hrană și modul de utilizare a habitatului de către șoimul dunărean, acvila țipătoare mică, acvila de munte sau șorecarul mare.













Persoană de contact: Hegyeli Zsolt • zsolt.hegyeli@milvus.ro • 0735 878 518

# Șoarecii săritori

Din cauza corpului de mici dimensiuni, a modului de viață retras, dar și din lipsa cercetărilor, multă vreme n-au existat informații certe despre prezența șoarecilor săritori ai genului Zapus în România. Conform cunoștințelor taxonomice actuale, în țara noastră se disting trei specii: șoarecele săritor de pădure (*Sicista betulina*), șoarecele săritor maghiar (*Sicista trizona*) și șoarecele săritor Nordmann (*Sicista loriger*), ultimele două fiind specii de stepă recent clasificate separat de taxonomi. Până în 2009, prezența în țară a șoarecelui săritor maghiar a fost cunoscută în baza unui singur exemplar, o femelă capturată în 1900 de către Orosz Endre la Apahida, care se află în Colecția de Mamifere a Muzeului Maghiar de Istorie Naturală.

În ingluviile de strigă și cucuvea, colectate între 2008–2010 în zona Podișului Someșan, au fost găsite oase de șoareci săritori. Prin recensămintele mamiferelor mici, efectuate de Grupul Milvus împreună cu Societatea Mamalogică Bükk din Ungaria, au fost cercetate locațiile cunoscute ale celor două specii de stepă în literatura de specialitate. În 2012 au fost prinse exemplare vii lângă Cluj-Napoca, iar în 2013 au fost capturate mai multe exemplare lângă Iași.

Analizele genetice au scos la lumină situația taxonomică a șoarecilor de stepă din România. **Exemplarele din Transilvania aparțin șoarecelui săritor maghiar (specie nativă pentru Bazinul Carpatic) și reprezintă subspecia *Sicista trizona transylvanica***, iar pe stepele din Moldova întâlnim șoarecele săritor Nordmann (*Sicista loriger*).

Capturarea vie a micromamiferelor cu capcane speciale, din ultimii 10 ani, a permis descoperirea mai multor exemplare ale șoarecelui săritor de pădure pe pajiștile umede și pe fânețele din Depresiunea Giurgeului. Între 1943–1996, sunt cunoscute patru însemnări ale acestei specii în țară - în Carpații Orientali și Meridionali. Se cunosc și patru observații mai recente: câte un exemplar în Munții Gurghiu în 2006 și în Depresiunea Giurgeului în 2008, precum și alte două exemplare capturate tot aici în 2010.

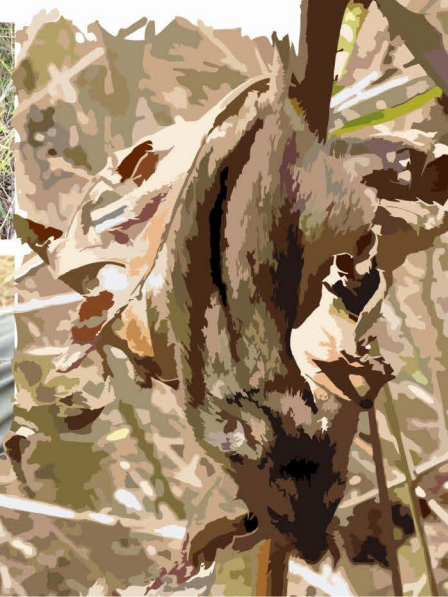












Persoană de contact: Hegyeli Zsolt • zsolt.hegyeli@milvus.ro • 0735 878 518

# Studiul carnivorelor mari și al vidrei în siturile Natura 2000



Carnivorele mari reprezintă una dintre categoriile-țintă ale studiilor noastre despre mamifere. Cercetările noastre s-au axat pe conservarea a patru specii de mamifere de interes comunitar (tip Natura 2000): ursul brun (*Ursus arctos*), lupul (*Canis lupus*), râsul eurasiatic (*Lynx lynx*) și vidra (*Lutra lutra*). Ne-am dorit, în primul rând, să aflăm mai multe **despre starea de conservare și mărimea populațiilor acestor specii din câteva situri Natura 2000**. Numărul lor mic de exemplare și nevoia unui teritoriu vast fac cercetarea carnivorelor mari să consume mult timp și bani. Din cauza perioadei relativ scurte de recensământ, am fost nevoiți să aplicăm metode de cercetare complementare - directe și indirecte. Mărimea exactă a populațiilor poate fi dedusă doar posedând o cunoaștere pe termen lung a alternanței teritoriilor sezoniere și ocazionale – astfel de cercetări costisitoare pot fi: aplicarea transmițătoarelor GPS sau analizele genetice ale populațiilor. Semnele vitale ce pot fi observate în condiții optime, cum ar fi: mușuroaiele de furnici distruse de urși sau excrementele vidrei cu care-și marchează teritoriului, au reprezentat o variantă mai puțin costisitoare pentru estimarea populațiilor. Am urmărit lupul și râsul pe timp de iarnă prin urmele lăsate în zăpadă. De foarte multe ori, cercetările noastre s-au completat cu cunoștințele unor localnici familiarizați cu terenul. Pe parcursul studiului efectuat pe urși, am considerat cercetarea obiceiurilor de hrănire și a sustenabilității habitatelor ca fiind esențiale. Analizând excrementele, am arătat că, pe lângă ghindă, și para pădureață sau alte fructe cu conținut similar de zahăr au un rol important în alimentația ursului. În plus, ne-am îmbogățit cunoștințele evaluând pe teren 23 de specii de plante consumate de urși.













Persoană de contact: Sugár Szilárd • szilard.sugar@milvus.ro • 0725 226 176

# Carnivore și oameni: este posibilă conviețuirea lor pașnică în România?

Proiectul a fost implementat între 2004-2005, cu sprijinul financiar al programului Matra-KNIP (Ambasada Olandei la București). Scopul nostru a fost examinarea pagubelor cauzate de lupi, urși și vidre pe teritoriul Transilvaniei. În total, am analizat 32 de cazuri când lupii, respectiv 9 cazuri când urșii au provocat pagube în șeptel (la stâne); 27 de cazuri de pagube produse de urși în culturi agricole; 5 atacuri de urși asupra oamenilor, respectiv 7 cazuri de pagube provocate de vidre în heleșteie. În fiecare caz am încercat **să identificăm și circumstanțele care au putut contribui la producerea pagubelor**. În cadrul proiectului, am publicat și o cărticică (în engleză, maghiară și română), în care am prezentat rezultatele noastre, dar și metode concrete de prevenire a pagubelor.

# Carnivore și oameni: îmbunătățirea coexistenței om-lup

Proiectul s-a derulat între 2005-2006, cu sprijinul Fundației pentru Parteneriat. Obiectivele proiectului au inclus examinarea pagubelor produse de lupi, implementarea unor măsuri de prevenire a pagubelor, desfășurarea unor activități educative, studiul biologiei și ecologiei lupilor. Am analizat pagubele produse de lupi la peste 30 de stâne. Am implementat măsuri de prevenire a pagubelor la un total de 6 stâne: în 4 locații am montat șnururi cu steguleț (fladry), iar la 2 stâne am montat garduri electrice (toate echipamentele au fost donate ciobanilor). **Am desfășurat activități educative atât în școlile din mediul rural din zona proiectului, cât și în Tîrgu Mureș.** În iarna din 2005-2006 am studiat într-o zonă-model mărimea haitelor, mărimea teritoriului acestora, modul de folosire a habitatelor și dieta lupilor. În cadrul proiectului, am publicat o broșură (în maghiară și română) despre biologia lupilor, despre rezultatele proiectului și despre metode eficiente de prevenire a pagubelor. Proiectul a primit și premiul Central European Heritage Award din România, oferit de Fundația pentru Parteneriat.


Farkas

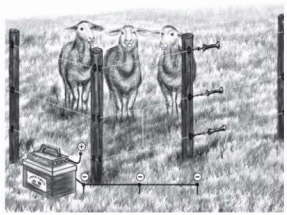
13

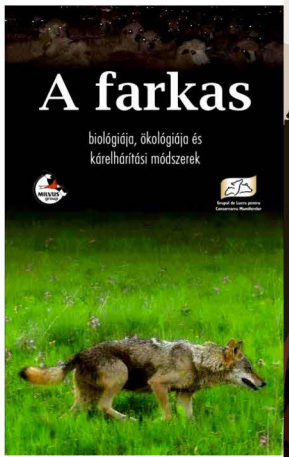
Zsákmányát a farka több kilométeren keresztül, rendszerint a végkimerülésig üldözi. A farkas életmódja hosszú távolságok megtételét és alkalmankénti táplálkozást feltételez. Gyomra nagy tágulékonyságúgrl rendelkezik, egyszerre akár 10 kg húst is képes elfogyasztani. Az emésztés nagyon gyors, az állat néhány órán belül ismét tud táplálkozni. Egy felnőtt farkasnak napi 1 kg húsra van szüksége a fennmaradáshoz. 2-2,5 kg-ra pedig ahhoz, hogy megőrizze erőnlétét és szaporodni tudjon. Vadászata során a farkas elsősorban a kiöregedett, legyengült, beteg vagy fiatal állatokat tudja elejteni. Az egészséges őz, zerge, dámvad és szarvastehén a leggyakrabban él tud menekülni, a vadászmó és a szarvasbika pedig gyakran meg tudja

Foto: Deák Attila













Persoană de contact: Domokos Csaba • csaba.domokos@milvus.ro • 0720 538 422

# Vipera de fâneață



În prezent, vipera de fâneață (*Vipera ursinii rakosiensis*) se află pe lista celor mai amenințate subspecii de șarpe din Europa, a cărei populații izolate sunt în declin, în pofida legislației actuale de mediu. Habitatele subspeciei, ce odinioară cuprindeau întinderi considerabile, în mare parte, au dispărut treptat, când pajiștile naturale au fost transformate în terenuri arabile. Iar acest proces continuă și-n zilele noastre. În România, dezvoltarea agriculturii aduce o presiune continuă asupra acestor habitate rămase. An de an, tot mai multe pajiști naturale, înscrise greșit (ca terenuri arabile) în registrele agricole, sunt arate și, în multe cazuri, acest proces are loc cu sprijinul programelor de agro-mediu. Incendierea pajiștilor existente, respectiv suprapășunatul - care e tot o consecință directă a subvențiilor agricole, provoacă degradări continue habitatului. Pe deasupra, localnicii ucid cu cruzime exemplarele întâlnite întâmplător și, din nefericire, specia e amenințată și de trafic și deținere ilegală.

Ultimele habitate ale viperei de fâneață sunt pajiștile stepice din Ungaria și Transilvania. În timp ce în Ungaria apare în 10 locații izolate, în Transilvania în doar cinci. Cel mai recent habitat a fost descoperit în 2016 de către o bursieră Milvus și de colegii ei. Datorită rarității și vulnerabilității sale, vipera de fâneață a ajuns și ca subspecie pe lista taxonilor, de care se ține cont atunci când se desemnează un sit Natura 2000. Cu propunerile noastre, a**m contribuit semnificativ la desemnarea unor astfel de situri, dar și la extinderea celor existente**. Astfel, habitatele primelor patru populații cunoscute sunt deja incluse în rețeaua Natura 2000. Printre activitățile noastre care vizează subspecia, se numără monitorizarea habitatelor, identificarea factorilor de risc, implicarea autorităților competente în activitățile de conservare, respectiv popularizarea speciei și identificarea de noi habitate. Habitatele arate ilegal de la Cicârd au ajuns pe ordinea de zi a instituțiilor competente ale UE, într-o oarecare măsură și datorită sesizărilor pe care le-am depus. În consecință, i s-a solicitat României evaluarea stării actuale de conservare a speciei și luarea unor măsuri pentru salvarea ei de la dispariție.















Persoană de contact: Sos Tibor • tibor.sos@milvus.ro • 0735 878 519

# Țestoasa de apă europeană

Țestoasa de apă europeană (*Emys orbicularis*) este una dintre speciile care a fost afectată negativ de drenarea zonelor umede din secolul XX și de reorganizarea funcțiilor acestora. Această schimbare a fost o lovitură grea, mai ales pentru populațiile din Podișul Transilvaniei. Întrucât și populația la nivel european a speciei arată o scădere, a ajuns pe lista speciilor de care se ține cont atunci când se desemnează un sit Natura 2000. Am profitat de ocazie și, de-a lungul anilor, **am propus pentru conservarea speciei noi situri Natura 2000 și am contribuit în mai multe cazuri la redactarea planurilor de management, care vizau specia**. Am tras un semnal de alarmă cu privire la situația regretabilă a speciei în România prin publicația apărută în 2011, realizată în cadrul proiectului "Conservarea țestoasei de apă europene în Transilvania: ghid pentru monitorizarea și administrarea populațiilor ei mici și a habitatelor sale", proiect implementat de Asociația Ecouri Verzi și finanțat prin programul Ministerului Afacerilor Externe din Olanda - MATRA/KNIP 2009-2011. Versiunea scurtă a publicației poate fi găsită aici: www.emys-ro.webs.com

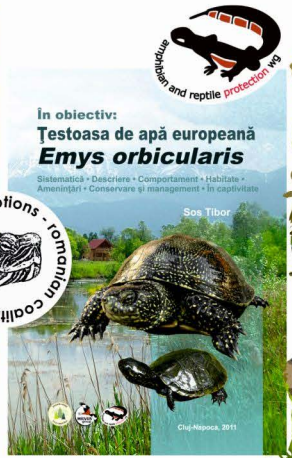
În toată Europa, sunt eliberate în natură țestoase invazive, deținute ca și animale de companie. Speciile problematice din zilele noastre sunt, mai ales, țestoasele americane cu tâmple roșii și galbene (*Trachemys* ssp.). Eliberarea și prezența lor în habitatele naturale ale țestoasei de apă europeană reprezintă factori de amenințare la adresa ei, deoarece speciile invazive intră în competiție cu țestoasa autohtonă pentru resurse vitale, cum ar fi: hrană, locuri pentru expunere la soare și locuri pentru depunerea ouălor. Pentru a populariza situația existentă, am creat **o comunitate online denumită Trachemys Adoption - Romanian Coalition** (2008), a cărei pagină de Internet și grup Facebook sunt: www.trachemysadoption.webs.com și www.facebook.com/groups/tarc08. Aici țestoasele nemaidorite pot fi adoptate sau date în adopție. Din 2012, administrăm un grup de herpetologie în limba română - **Herping Romania**, ce are ca scop popularizarea și conservarea speciilor autohtone de amfibieni și reptile.












Persoană de contact: Sos Tibor • tibor.sos@milvus.ro • 0735 878 519

# Pești



Chiar dacă cele mai multe activități ale asociației noastre sunt legate de conservarea păsărilor, credem că e important să protejăm și alte grupe de viețuitoare. Cu ocazia desemnării unor situri Natura 2000, am realizat studii ihtiofaunistice în mai multe zone din țară. Apoi, în baza rezultatelor obținute, am propus ca noi situri o serie de alte sectoare ale râurilor: Mureș, Niraj, Târnava Mică și Mare, Someșul Mic, Mare, Cald și Rece, Șieu, Crișul Alb, Teuz, Timiș, Olt, Râul Negru, Olteț, Siret, Neajlov, Nera, Suceava, Gilort, Jiu, Moldova, Motru, Teleorman, Vedea etc. În mare parte, ele au fost acceptate. De pildă, **pentru protejarea lostriței (*Hucho hucho*), am propus sectorul dintre Deda și Reghin al Mureșului, care a fost acceptat în 2011 ca sit Natura 2000**, dar lipseau speciile de pești din fișa sitului. A fost nevoie lobby intens pentru ca cele șapte specii protejate de pești să apară pe formular. Protejarea lostriței are o importanță deosebită pentru grupul nostru. În 2014, împreună cu colegii de la Asociația Vânătorilor și Pescarilor Sportivi "Târnava Mare" și Organizația GeoEcologică Accent, am reușit să demonstrăm că populația de lostriță din râul Mureș se reproduce cu succes pe cale naturală. De atunci, colegii noștri monitorizează habitatul lostriței, acordând o atenție deosebită protejării locurilor de reproducere. În prezent, Asociația "Grupul Milvus" este custodele a patru arii protejate situate de-a lungul râului Mureș, desemnate, în primul rând, pentru protejarea speciilor de pești. Scopul nostru este conservarea pe termen lung a speciilor de pești (și nu numai) care trăiesc aici. Pescarii ne-ar putea fi de mare ajutor, întrucât noi nu ne propunem interzicerea pescuitului, ci practicarea adecvată a acestui sport în limitele legii. Sperăm că, în urma activităților noastre, echilibrul ecologic al râului se va restabili cu timpul și că vom putea menține și asigura accesul la locurile de reproducere. Aceasta se va putea realiza, în primul rând, prin amenajarea unor scări de pești funcționale, dar și prin inundarea periodică de primăvară a brațelor moarte, a zonelor umede rămase în urma exploatărilor de pietriș. Astfel, pescarii de pe malul Mureșului, în câteva decenii, ar putea avea parte de capturi bogate de pește.



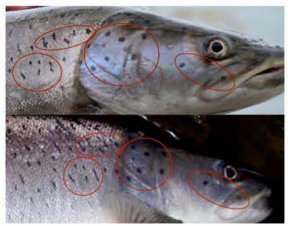












Persoană de contact: Nagy András Attila • andrasattila.nagy@milvus.ro • 0720 018 089


Educație,
Bursa Milvus

# Programele de educație ecologică



Pe lângă activitățile de conservare, credem că derularea unor programe educaționale pentru tineri și pedagogi sunt foarte importante.

Am început să vizităm școlile încă de la mijlocul anilor '90. Am ținut proiecții despre păsări cu ajutorul unor diapozitive, care azi ar stârni mai degrabă zâmbete. De atunci încercăm să ajungem la generația tânără cu o dotare mai bună. Am elaborat un program interactiv, ce conține activități regulate și ocazionale pentru preșcolari și elevii din ciclul primar. Am ajuns până azi la aproape o mie de activități, **la care au participat peste 15 mii de copii**. Iar prin concursurile noastre, prin care pot fi stimulate diverse competențe, dorim să-i atragem și pe copiii care nu se arată interesați de valorile naturale în mod deosebit. Ne străduim să oferim cât mai multe programe în natură, unde copii să cunoască și să îndrăgească comorile ei. Realizăm aceste activități în cadrul diferitelor programe: „Școala Naturii", a ieșirilor pe teren sau în cadrul săptămânii "Școala altfel". Totuși, probabil cel mai mare impact asupra copiilor îl au taberele noastre educaționale "Școala Naturii". De peste 10 ani organizăm tabere la Rigmani, județul Mureș, unde copiii stau în iurtă. Aici, departe de influența civilizației, copiii au ocazia de a cunoaște mai bine lumea naturală, adaptându-se legilor naturii. Ne propunem să facilităm munca pedagogilor oferindu-le diverse publicații și cursuri de formare. Iar celor care lucrează în arii protejate Natura 2000, ne-am străduit să le transmitem informații pentru a arăta valorile locale naturale în așa fel încât și elevii să le îndrăgească. La cursurile noastre de formare au participat peste 900 de pedagogi. Au văzut lumina zilei nenumărate publicații de-ale noastre, care le pot fi de folos tinerilor interesați de natură și pedagogilor acestora: miniatlas, determinator pentru urme de animale, carte de colorat cu păsări, colecție de jocuri ecologice, diverse pachete pedagogice. Varianta on-line a acestor materiale se află pe pagina de Internet a asociației.

Cele mai mule activități le organizăm în județul Mureș, dar încercăm să ajungem și în alte părți ale țării. Am avut diverse programe













Persoană de contact: Kelemen Katalin • katalin.kelemen@milvus.ro • 0722 437 863

educative și de formare în județele: Arad, Brașov, Bihor, Cluj, Satu-Mare, Sibiu, Timiș.
Programele noastre de educație ecologică sunt posibile prin diverse proiecte și prin muncă voluntară. Administrația Fondului pentru Mediu (AFM) a sprijinit până acum de trei ori programele noastre educative. Am luat parte în activități educative, finanțate prin POS Mediu, în arii protejate Natura 2000. Pe lângă acestea, am desfășurat activități educative și în cadrul proiectelor unor organizații partenere (ca de exemplu, WWF România, Adept, ProPark).
Sperăm că, prin toate acestea, am contribuit la motivarea pedagogilor în a organiza cu plăcere activități despre păsări și pentru protecția naturii. Din generația care a crescut alături de noi, avem câțiva colegi de organizație sau de breaslă, dar țelul nostru principal rămâne creșterea unor generații care, pe orice domeniu ar activa, vor trata natura ca pe-o valoare și o necesitate fundamentală.










# Bursa Milvus



Întotdeauna am crezut că e important să implicăm biologii tineri în conservarea naturii și în cercetare. Acesta a fost și motivul pentru care, în 2005, am înființat Bursa Milvus. Prin ea, am finanțat de-a lungul anilor proiecte de cercetare individuale și de grup. La cele cinci apeluri deschise (2005, 2006, 2007, 2010, 2015), am primit în total 62 proiecte de cercetare, dintre care organizația noastră a finanțat 30. Printre premianți, am avut atât studenți, cât și elevi de liceu. Majoritatea aplicațiilor au sosit din marile centre universitare ale țării – Cluj-Napoca, București, Iași, Timișoara. Au fost bursieri care au efectuat cercetări timp de mai mulți ani, profitând de sprijinul financiar. Bursa a stimulat cunoașterea aprofundată a mai multor specii rare din România și a contribuit semnificativ la desemnarea de situri Natura 2000 în România. Dincolo de proiectele pe tema conservării, am sprijinit și cercetări ecologice, taxonomice, morfologice și genetice. Putem afirma că bursa Milvus are și un rol educativ, deoarece mulți biologi bursieri participă activ și astăzi în activitățile organizației și sunt legați de conservarea naturii. Câteva proiecte de succes:

*Cartarea faunei herpetologice și avifaunistice din perimetrul Ciupercenii Noi și Lacul Bistreț* - Manci Cosmin Ovidiu, 2015

*Evaluarea populației de popândău european (Spermophilus citellus) în Câmpia de Vest în vederea desemnării ariilor de protecție Natura 2000* - Hegyeli Zsolt, 2006

*Chiropterele din Peștera Toșorog* - Emanuel Baltag, 2007

*Cercetări asupra populației de țipar (Misgurnus fossilis) în Bazinul Ciucului pentru elaborarea unui plan de conservare eficient* – Imecs István, 2010

*Estimarea distribuției potențiale a viperei de fâneață utilizând modele de nișă ecologică* - Păun Georgiana, 2015

Lista proiectelor premiate este disponibilă pe pagina de Internet organizației: www.milvus.ro






Az északi szöcskeegér első jelzése a Gyergyói-medencéből

Hegyeli Zsolt
Daróczi J. Szilárd
Kecskés Attila
Oláh Zoltán

Studiul compoziției și distribuției herpetofaunei din județul Iași (România): rezultate preliminare

Alexandru Strugariu
Cristina M. Puşcaşu
Mihail V. Huţuleac-Volosciuc
Teodor Bugeac

Studiul ihtiofaunistic al brațelor moarte ale râurilor Olt și Râul Negru din județul Covasna

Hegyeli Zsolt

Persoană de contact: Komáromi István • istvan.komaromi@milvus.ro • 0720 527565

# Reabilitarea animalelor sălbatice



# Centrul de Reabilitare a Animalelor Sălbatice



Ne ocupăm de îngrijirea și reabilitarea păsărilor rănite încă de la înființarea organizației noastre, deoarece în timpul activităților noastre întâlnim mereu exemplare rănite, confiscate sau comercializate ilegal. În primii ani, locația de reabilitare era în curtea biroului asociației, unde inițial aveam cuști improvizate, iar mai târziu voliere speciale.

Îngrijirea medicală a păsărilor rănite se făcea în primii ani la mai mulți medici veterinari din Tîrgu-Mureș. Apoi, mulțumită entuziasmului lui dr. Borka Levente, a luat naștere o asociație formată din medici veterinari - Vets4Wild, care azi reprezintă baza centrului de reabilitare Milvus. **Dezvoltarea infrastructurii centrului este asigurată de Grupul Milvus și Vets4Wild din resurse umane și financiare proprii, din proiecte și donații.** În prezent, centrul de reabilitare cuprinde două unități: în Tîrgu Mureș și în Sânsimion. În unitatea din Tîrgu-Mureș, animalele rănite primesc îngrijiri și tratamente zilnic. După ce exemplarele s-au învrednicit, sunt transferate la unitatea din Sânsimion. Înainte de eliberare, păsările se pot recupera și își pot antrena mușchii în volierele mai mari.

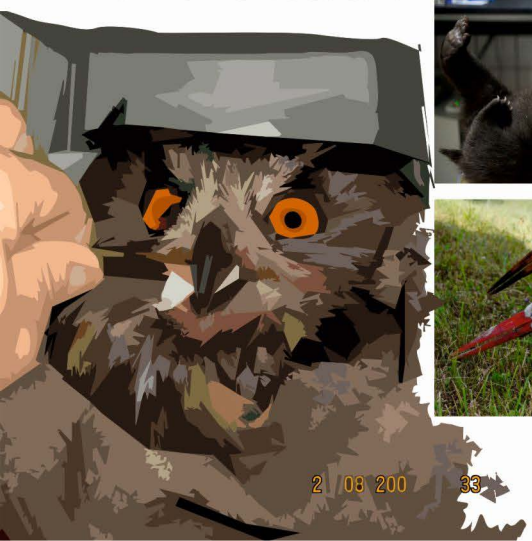
Centrul nostru primește nu doar păsări, ci și mamifere și reptile. Mulțumită rețelei naționale de salvare a animalelor sălbatice, în cele peste 20 de voliere, în medie, ajunge câte un pacient tot a doua zi. Dincolo de sutele de sfaturi și indicații oferite telefonic, anual ajung în centrul nostru peste 150 de animale sălbatice. Pe lângă rețeaua care se extinde permanent, avem și un număr de telefon pentru urgențe, disponibil non-stop,

**0722.533.816**

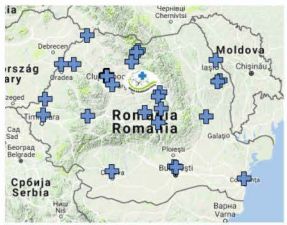
pentru a crește astfel șansele de recuperare a animalelor rănite.

Primim zilnic apeluri, uneori câteva zeci, din diverse părți ale țării pentru sfaturi, informații sau pentru salvarea vreunui animal sălbatic. Funcționarea centrului se desfășoară pe bază de voluntariat, ca efort comun al celor două asociații.

www.wildliferescue.ro
















Persoană de contact: Komáromi Réka • reka.komaromi@milvus.ro • 0725 226 174




# Servicii ecosistemice

# Studiul serviciilor ecosistemice

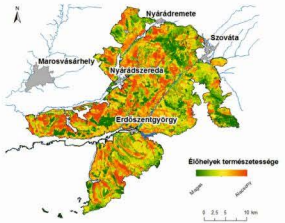


Conservarea naturii nu e doar o chestiune sentimentală, ea are și o semnificație economică. E important ca și cei care apreciază mai puțin conservarea naturii să conștientizeze valoarea acesteia. Iată de ce, în 2014, ne-am implicat într-un domeniu nou atunci pentru Grupul Milvus - studiul serviciilor ecosistemice. Serviciile ecosistemice sunt acele servicii indispensabile, pe care ecosistemele naturale (sau cele aproape naturale) le oferă societății. Conceptul serviciilor ecosistemice a ajuns în cercurile științifice de bază în urma publicării Millennium Ecosystem Assessment în 2005. De atunci, a fost introdus în numeroase politici de conservare a biodiversității la nivel internațional și comunitar. **Dorim și noi să atragem atenția tuturor celor implicați în viața economică asupra serviciilor și bunurilor primite de la natură – astăzi încă în mod gratuit, și să-i ajutăm să poată aprecia valorile naturale din perspectivă monetară.** În 2014, am pornit un proiect finanțat prin Fondurile SEE și Norvegiene, derulat împreună cu Centrul de Cercetare Ecologică a Academiei Maghiare de Științe și CEEweb for Biodiversity: "Cartografierea și evaluarea serviciilor de ecosisteme în siturile Natura 2000 din regiunea Niraj - Târnava Mică". Prin proiect, ne-am propus să studiem și să evaluăm serviciile ecosistemice ale zonei Văii Nirajului și a Târnavei Mici, prin implicarea unor grupuri cât mai largi de categorii sociale. Localnicii au reușit să identifice 35 de servicii ecosistemice și, printr-un clasament ilustrat, le-am ales pe cele mai importante (lemn, nutrețuri naturale, fructe sălbatice și ciuperci, miere și polenizare, reținerea apei, stocarea dioxidului de carbon, atracție turistică și identitate locală). Am stabilit împreună și valoarea economică a șase astfel de servicii, ele contribuind anual cu 57 milioane de lei la economia locală. Pentru a ne pregăti pentru conservarea acestor servicii, am estimat și modul în care capacitatea acestora ar putea varia. Așa cum ne așteptam, un cadru juridic prietenos cu natura este unul dintre factorii decisivi pentru conservarea acestor servicii, dar, spre surpriza tuturor, conform formatorilor locali de opinie, și solidaritatea comunităților locale are un rol cel puțin la fel de important.















Persoană de contact: Kelemen Katalin • katalin.kelemen@milvus.ro • 0722 437 863

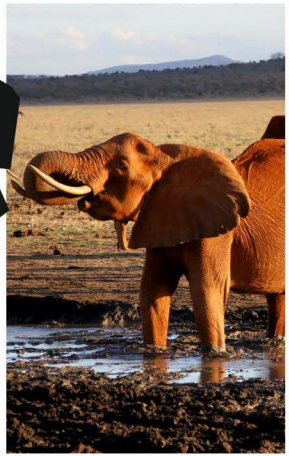

CITES,
watchdog,
policy

# Reglementarea comerțului cu speciile protejate – CITES



Membrii organizației s-au confruntat cu probleme legate de conservarea naturii cauzate de comerțul cu speciile protejate încă din anii '90. În consecință, de la sfârșitul acelui deceniu verificăm în mod sistematic piețele unde se făcea comerț cu specii de Fringilide capturate ilegal. În primii ani ne-am concentrat asupra piețelor din Tîrgu-Mureș, apoi ne-am extins asupra unei zone din ce în ce mai largi până când, în 2003, am înființat rețeaua noastră de voluntari pentru combaterea infracțiunilor împotriva păsărilor sălbatice, rețea formată din voluntari din 15 mari orașe. Doar în 2003 au fost efectuate 117 controale de către membrii rețelei, contribuind astfel la eliberarea a mai multor sute de păsări protejate. În urma controalelor regulate și a campaniilor de informare, fenomenul de comerț ilegal cu păsări sălbatice a dispărut aproape complet. Tot în 2003 am demarat un proiect internațional (cu sprijinul Green Borders on the Balkans, GTZ și REC), care ne-a permis să ne ocupăm, împreună cu Green Balkans (BG), și sub o formă oficială de comerțul internațional cu specii ale faunei și florei sălbatice pe cale de dispariție - CITES. În cadrul proiectului, am publicat materiale destinate punctelor de trecere a frontierei și am organizat cursuri de formare pentru agenții vamali și angajații altor instituții responsabile cu aplicarea acordului. În august 2003, am găzduit la Tîrgu Mureș un eveniment în cadrul căruia s-a format grupul de lucru CEEweb CITES, o rețea internațională de ONG-uri din Europa Centrală și de Est. Până la urmă, acest grup de lucru a devenit structura prin care am derulat majoritatea activităților noastre legate de CITES. Am instruit personal din cadrul instituțiilor responsabile cu aplicarea legii, dar și ONG-uri (România - 2008, Polonia - 2011, Kenya - 2012), am analizat capacitatea de aplicare a legii în țările rețelei (proiectul CeeTES - 2008), am organizat expoziții itinerante și campanii de informare în aeroporturile internaționale din rețea și am analizat comerțul on-line cu specii CITES (2007 și 2010). **Am participat în mod regulat la conferințele părților semnatare** (2004 - Bangkok, 2007 - Haga, 2010 - Doha, 2013 - Bangkok, 2016 - Johannesburg).









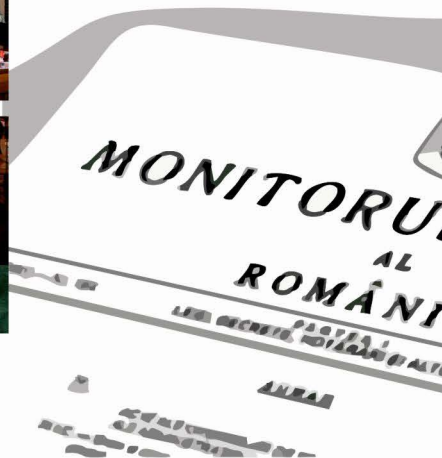
Persoană de contact: Papp Tamás • tamas.papp@milvus.ro • 0720 530 117

# Politica de mediu

Mai devreme sau mai târziu, orice organizație implicată în conservarea naturii ajunge la un moment dat să se ocupe și de politica de mediu, întrucât de aceasta depinde eficiența muncii de conservare. Încă de la sfârșitul anilor '90 și începutul anilor 2000, organizația noastră pune mare accent pe ea. Am realizat studii, am oferit opinii de specialitate sau chiar am făcut proiecte de legi, am lucrat la elaborarea unor strategii locale, naționale sau internaționale, am verificat aplicarea convențiilor globale legate de conservarea naturii și am desfășurat acțiuni de lobby. Desemnarea rețelei de arii protejate Natura 2000 a fost una dintre programele prioritare ale Asociației „Grupul Milvus". Începând cu 2006, ne-am ocupat cu precădere de desemnarea siturilor de tip SPA. Pe de altă parte, la primul seminar biogeografic, în privința siturilor de tip SCI, tot Grupul Milvus a reprezentat pilonul principal din partea societății civile. Am contribuit și la eliminarea lipsurilor identificate în cadrul rețelei. Conștienți că habitatele create de om sunt foarte importante sub aspectul conservării, **ne-am implicat în dezvoltarea pachetelor de agro-mediu ale Programului Național de Dezvoltare Rurală.** Printre altele, am avut o mare contribuție în realizarea și aprobarea de către autorități a pachetelor pentru acvila țipătoare mică, dropie, popândău și orbeți. Ne-am implicat și în amendarea și îmbunătățirea unor legi relevante pentru protecția naturii. Am instrumentat modificări importante în prevederile legii vânătorii, în ceea ce privește numărul speciilor care pot fi vânate și potrivirea duratei sezonului de vânătoare cu ecologia speciilor. Prin creșterea semnificativă a valorii morale a speciilor de interes cinegetic și a celor protejate, am creat un mecanism eficient de descurajare îndreptat împotriva braconierilor și crescătorilor ilegali de animale. Ne-am ocupat temeinic de favorizarea aplicării diverselor convenții internaționale pentru conservarea naturii, mai ales de Convenția de la Washington (CITES) pentru reglementarea comerțului internațional cu specii periclitate ale faunei și florei sălbatice. Prin munca depusă la ultimele cinci conferințe ale părților, am reușit să arătăm și rezultate cu implicații globale în privința conservării naturii.






Persoană de contact: Papp Tamás • tamas.papp@milvus.ro • 0720 530 117

# Colaborare națională și internațională



În eforturile de conservarea naturii, Grupul Milvus s-a străduit mereu să colaboreze și cu alte organizații, deoarece astfel se pot obține rezultate mult mai bune. Au fost analizate legăturile dintre proiectele LIFE ale UE într-un articol științific - Nita, A., Rozylowicz, L., Manolache, S., Ciocănea, C. M., Miu, I. V., Popescu, V. D. Collaboration Networks in Applied Conservation Projects across Europe. Xia C-Y, ed. PLoS ONE. 2016; 11(10):e0164503. doi:10.1371/journal.pone.0164503. Autorii, văzând implicarea noastră în multe proiecte internaționale, au ajuns la concluzia că **Grupul Milvus ocupă un loc important în rândul organizațiilor de conservarea naturii din Europa de Est**.

Coaliția Natura 2000, cel mai însemnat consorțiu de organizații neguvernamentale din România, a ajuns o federație de câțiva ani. Suntem membri acesteia încă de la înființare, facem parte din comitetul de conducere și am derulat proiecte în parteneriat cu mai mulți alți membri.

La nivel internațional, suntem de peste 20 de ani membri ai rețelei CEEweb, care adună laolaltă ONG-uri de conservarea naturii din Europa Centrală și de Est. Prin CEEweb ne putem face auziți de către factorii decizionali ai UE, întrucât ea asigură reprezentativitatea ONG-urilor la Bruxelles. Pe lângă acestea, CEEweb oferă și un cadru potrivit pentru colaborare în rândul membrilor. Ca să numim doar două organizații, cu care lucrăm împreună de mai mulți ani pe diverse teme, cum ar fi CITES sau centre de reabilitare a păsărilor sălbatice: Green Balkans din Bulgaria și Salamandra din Spania.

Cum baza științifică a fost mereu importantă pentru noi, avem relații bune cu Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca și colaborăm pe mai multe planuri.

Suntem mândri că, de-a lungul anilor, am putut lucra cu astfel de parteneri și sperăm că vom continua colaborarea și în anii care urmează.

office@milvus.ro • 0265 264 726

# Agricultura și protecția naturii

Poate vă va surprinde, dar transformarea și industrializarea agriculturii e posibil să reprezinte una dintre cauzele cele mai importante ale pierderii biodiversității la nivelul UE. Dar, dacă am ține cont că pe 40% din suprafața totală a UE se fac exploatări agricole, că transformările din acest sector cu impactul lor dăunător asupra naturii sunt mult mai pregnante decât, de exemplu, din cel forestier, lucrurile ar fi mult mai clare.

Politica Agricolă Comună (PAC) a UE, inclusiv sistemul de subvenții, nu sprijină micii producători sau gospodărirea prietenoasă cu natura. În consecință, ea produce transformări extraordinare la nivelul agriculturii. Agricultura apropiată de natură, sănătoasă și raportată la scară umană (așa cum se mai găsește în mare parte din Transilvania), unde pământurile sunt împărțite între săteni, devine o agricultură industrializată, complet mecanizată, ce face uz excesiv de substanțe chimice, din care lipsește factorul uman - unde suprafețe uriașe sunt concentrate în mâna a unu-doi proprietari, unde profitul pe termen scurt prevalează în fața sănătății omului și a naturii. Acest tip de agricultură produce un mediu nesănătos chiar și pentru om (poluează apele, produce alimente tratate chimic, etc.) și poate duce la depopularea satelor. Agricultura extensivă creează un peisaj multifuncțional, unde pământurile nu oferă doar beneficii recoltabile, dar își aduc aportul în turism, reține apa, protejează împotriva eroziunii solului și oferă naturalețe peisajului, fiind chiar baza multor alte servicii ecosistemice. Totuși, există și subvenții care pot contribui la menținerea unei agriculturi sănătoase pentru natură și om. Unul dintre cele mai de seamă astfel de ajutoare financiare vine sub forma pachetelor de agro-mediu. Aceste pachete susțin o agricultură tradițională și mai prietenoasă cu natura. Iată de ce am dori ca din ce în ce mai mulți fermieri să le utilizeze. Ne străduim ca pachetele să fie cât mai accesibile și mai avantajoase atât pentru natură, cât și pentru fermieri. Ascultând opiniile fermierilor, **am îmbunătățit pachetele deja existente, cum ar fi: pentru conservarea vânturelului de seară** (eligibil mai ales în zonele de câmpie), **pentru conservarea cârstelului de câmp** (eligibil mai ales în Transilvania). Pe lângă acestea,








Persoană de contact: Kelemen Katalin • katalin.kelemen@milvus.ro • 0722 437 863

am elaborat și pachete noi de agro-mediu din proprie inițiativă sau la cererea Ministerului Agriculturii (de pildă, **pentru conservarea dropiei**).
Sperăm că în anumite zone din Transilvania vor putea fi accesate subvențiile de agro-mediu și pentru terenuri arabile înainte de 2020, cum este cel pentru conservarea acvilei țipătoare mici. Dorim să venim în sprijinul agriculturii extensive nu doar cu propuneri, ci încercăm să le oferim fermierilor și un sprijin practic. Acesta a fost motivul pentru care ne-am implicat în proiectul "Dezvoltare rurală și terenuri agricole cu înaltă valoare naturală", coordonat de Fundația ADEPT și finanțat din fonduri elvețiene nerambursabile. În cadrul proiectului, patru reprezentanți din rândul comunităților au putut participa la o serie de cursuri de formare, iar împreună cu aceștia, am susținut prezentări despre oportunitățile și profitabilitatea unei agriculturi prietenoase cu natura, în comunele de pe Valea Nirajului și ale Târnavei Mici.











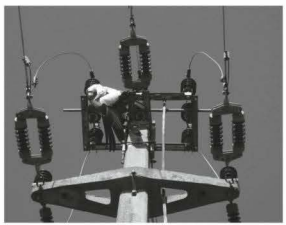

# Păsările și rețelele electrice

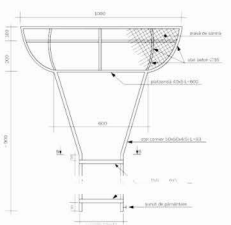
Din categoria factorilor de risc și mortalitate în rândul păsărilor, publicul larg cunoaște numai braconajul, otrăvirea etc. Dar mai sunt și alți factori, pe care doar câțiva specialiști le știu, cum ar fi: electrocutarea și coliziunea cu liniile electrice aeriene. Ambele cauzează moartea a mai multe mii, chiar zeci de mii de păsări în fiecare an. De exemplu, anual, 25% dintre berzele tinere ce părăsesc cuibul mor din cauza electrocutării! Iată deci motivul pentru care ornitologii de la Grupul Milvus s-au arătat mereu interesați de relația dintre păsări și rețelele electrice și de ce ne-am asumat un rol de pionierat în oferirea unor potențiale soluții tehnice încă din 1990. În relația păsări – rețele electrice există și situații favorabile păsărilor, cum ar fi cuibărirea berzelor albe pe stâlpii electrici de joasă tensiune. Dacă cuibul e construit pe firele electrice, apare riscul producerii unui scurtcircuit, cuibul poate lua foc etc. În schimb, dacă cuibul e construit pe un suport, păsările nu mai sunt în pericol și nici furnizorul de energie nu are bătăi de cap. Datorită bunei colaborări cu furnizorul local, **Grupul Milvus a inițiat amplasarea în județul Mureș a primului suport pentru cuib de barză din România**. Primele au fost montate în 1996, în județele Mureș și Satu-Mare. În 1999, am publicat un ghid adresat furnizorilor de energie pentru confecționarea și montarea suporturilor pentru cuiburi de barză. Publicația a fost retipărită în 2004, contribuind și ea la apariția lor în toate județele României. În 2015 știam de existența a 1999 de suporturi. De regulă, electrocutarea afectează păsările de talie medie și mare – berze, păsări răpitoare, corvide etc. Dar ea prezintă o amenințare și mai mare în cazul speciilor protejate - ca șoimul dunărean, codalbul, buha, în cazul cărora pierderea a câtorva exemplare ar fi oricum semnificativă. În România există peste un milion de stâlpi electrici de medie tensiune, unde păsările pot fi electrocutate. Transformarea acestei rețele pentru a fi prietenoasă cu păsările nu este ieftină, dar am obținut deja câteva rezultate promițătoare. Am avut mai multe discuții cu reprezentanții companiilor de energie electrică, le-am prezentat soluții tehnice utilizate cu succes în străinătate și am reușit să izolăm câteva mii de stâlpi.











Persoană de contact: Papp Tamás • tamas.papp@milvus.ro • 0720 530 117

# Watchdog

În ultimii 25 de ani, Grupul Milvus a fost nevoită să întreprindă acțiuni legale împotriva persoanelor juridice și fizice care au produs daune naturii. E o sarcină extrem de neplăcută, deoarece în cursul procedurilor cineva va fi sancționat, iar noi suntem de părere că prevenția este mereu mai eficientă decât sancțiunile ulterioare. Dar, din păcate, uneori ele sunt inevitabile. Daunele aduse naturii pot fi de foarte multe feluri și, de-a lungul anilor, am trimis peste o sută de sesizări la autoritățile competente. Dintre acestea, vom enumera doar câteva mai reprezentative, respectiv vom reda câteva cazuri mai deosebite.

## Parcurile eoliene

Problema principală nu o constituie parcul în sine, ci amplasarea acestuia.
Cu toate că în ultima perioadă parcurile eoliene au devenit un simbol al protecției mediului, ele pot cauza mai multe probleme serioase în conservarea naturii. Dacă sunt amplasate într-un loc nepotrivit și pentru care noi am făcut sesizări – cum a fost și în cazul turbinelor aflate la limita Parcului Național Munții Măcinului, după instalarea turbinelor eoliene, speciile mai sensibile care cuibăresc pe sol și care se hrănesc pe aceste pajiști vor evita locul, iar cele care vor rămâne vor fi expuse în mod constant pericolului coliziunii. Dacă parcul eolian e construit la cel puțin 3 km de pădure (de lac) și nu pe pajiște, ci pe terenuri arabile, impactul e minim. Problema o constituie faptul că, în etapa planificării - la alegerea locației, proiectanții nu iau în considerare cerințele de mediu. Am ajuns până la Comisia Europeană și în această chestiune.













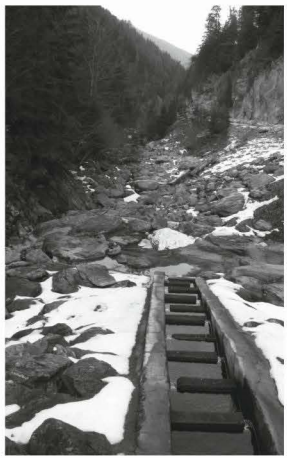
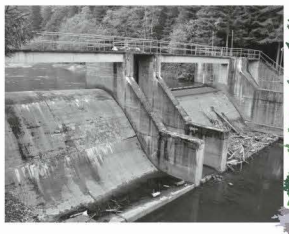



office@milvus.ro • 0265 264 726

# Apele de munte și energia verde

În ultimele două decenii, producerea de energie din surse regenerabile a început să câștige din ce în ce mai mult teren în România. Din nefericire, din cauza lăcomiei și a incompetenței oamenilor, aceste investiții „verzi" au devenit mai degrabă „roșii", deoarece dincolo de latura pozitivă de a nu produce dioxid de carbon în procesul de producție, din cauza proastei proiectări, executări și operări, impactul lor negativ l-a întrecut pe cel pozitiv. În cazul acestor investiții, **cea mai mare problemă o constituie pierderea, respectiv fragmentarea habitatului**. Activitățile Grupul Milvus din cadrul proiectului „Natura 2000 și dezvoltarea rurală în România" au inclus realizarea a două studii de impact asupra mediului ale unor investiții ale căror studii inițiale concluzionau un impact negativ nesemnificativ (shadow assessment). Unul a fost efectuat în Dobrogea pentru proiectarea unui parc eolian lângă localitatea Greci, iar celălalt în județul Hunedoara pentru investiția unei microhidrocentrale pe cursul Râului Alb. Studiile inițiale de impact, realizate la cererea investitorilor, au concluzionat că investițiile nu vor avea un impact negativ semnificativ asupra zonelor protejate. Pe de altă parte, cele efectuate de specialiștii noștri au demonstrat contrariul. În cazul microcentralei proiectate pe Râul Alb (unde între timp au și început lucrările), Federația Coaliția Natura 2000 (din care face parte și Grupul Milvus) a acționat în instanță Agenția pentru Protecția Mediului Hunedoara și investitorul, solicitând retragerea avizului emis în baza unor considerente greșite. Specialiștii au arătat că această investiție poate avea efecte negative semnificative asupra faunei râului, prin extragerea unui debit mare de pe un sector de aproape 5 km, iar construcția pentru captarea apei va fragmenta râul, limitând astfel libera mișcare a unor specii cu capacitate de înot redusă, cum ar fi zglăvoaca. După un proces îndelungat, instanța a dat câștig de cauză Federației Natura 2000 și a dispus retragerea avizului de mediu. După cunoștințele noastre, acesta este al doilea caz din România când o agenție de protecția mediului este obligată să retragă avizul de mediu acordat pentru hidrocentrale de mică capacitate.





Persoană de contact: Nagy András Attila • andrasattila.nagy@milvus.ro • 0720 018 089

# Otrăvirile



Din păcate, întâlnim destul de des cazuri de otrăvire ale căror țintă sunt prădătorii cu păr sau cele cu pene. Păsările răpitoare otrăvite sunt, de cele mai multe ori, victime colaterale ale otrăvurilor puse pentru vulpi și câini maidanezi, dar există și cazuri în care aceste acțiuni ilegale sunt îndreptate împotriva răpitorilor cu pene - de pildă acvile, care se hrănesc cu specii de vânat mic. **În majoritatea cazurilor de otrăvire descoperite în Europa, moartea păsărilor este cauzată de pesticidul extrem de nociv denumit furadan.** Utilizarea pesticidelor pe bază de carbofuran este interzisă în UE încă din 2008. Cu toate că în ultimii ani s-au semnalat cazuri de otrăvire a păsărilor răpitoare din mai multe zone, nu cunoaștem amploarea acestui fenomen la nivelul întregii țări. Un caz din județul Bihor, care durează de mai mulți ani, ne arată că acest fenomen este de actualitate și la noi. Dispunem de date colectate într-un interval de peste 10 ani, în baza cărora putem afirma cu certitudine că pe un fond de vânătoare din Salonta avem de-a face cu acțiuni repetate de otrăvire. De regulă, făptuitorii injectează furadan în plămâni de porc sau în ouă de găină, plasând apoi momeala în natură. Până acum am înregistrat peste 40 de păsări otrăvite, dar ele reprezintă doar vârful aisbergului. În mod trist, otrava nu a cruțat nici exemplarele unor specii periclitate, precum acvila de câmp, a cărei populație cuibăritoare cunoscută în România este de doar o singură pereche. Am făcut de mai multe ori demersuri pentru începerea urmării penale, dar cu toate că până acum tragerea la răspundere a făptuitorilor nu s-a realizat, în urma sesizărilor, numărul otrăvirilor s-a redus. Au fost și cazuri care s-au terminat cu bine, cum ar fi cel al unui codalb găsit de Andrei Dinescu pe malul Dunării, în apropiere de Calafat. Datorită intervenției rapide, am reușit salvarea păsării care fusese otrăvită. Am aflat ulterior că există localnici care „capturează" rațe sălbatice pentru consum, cu porumb tratat cu carbofuran. Rațele otrăvite și neputincioase sunt colectate de făptuitori, care, după ce le îndepărtează organele interne, le consumă carnea. În urma salvării de urgență, codalbul a ajuns la Centrul de Reabilitare al Grupului Milvus, iar după recuperare a fost eliberat în zona în care a fost găsit.











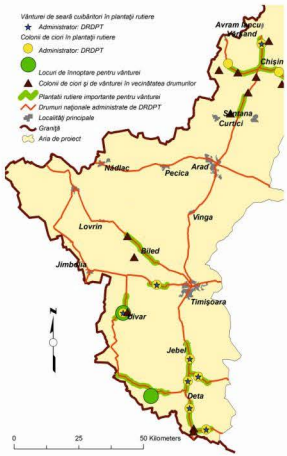





Persoană de contact: Nagy Attila • attila.nagy@milvus.ro • 0728 303 868

# 62 Arborii de pe aliniamentul drumurilor

Zonele de câmpie din România, în cea mai mare parte, sunt caracterizate prin lipsa acută a vegetației arborescente. Mai multe specii de păsări periclitate, cum ar fi sfrânciocul cu fruntea neagră, vânturelul de seară, își găsesc adesea un refugiu în habitate secundare. Din această categorie fac parte arborii de pe marginea drumurilor, care pot avea un rol contradictoriu în conservare. Pe de-o parte, ei funcționează într-un mediu lipsit de arbori ca niște capcane, atrăgând păsările, care apoi pot ajunge victime ale traficului rutier. Pe de altă parte, absența lor face ca unele specii de păsări să lipsească aproape cu desăvârșire din ornitofauna zonei. Aceste aliniamente ar trebui înlocuite cu pâlcuri de arbori în habitate care oferă siguranță păsărilor, dar până când ele nu au o altă alternativă, protecția lor e esențială. Plopii (specia clasică a acestor aliniamente) îmbătrânesc foarte repede, iar prezența lor poate ridica obiecții și din prisma siguranței în trafic. Conservarea vânturelului de seară este una dintre activitățile prioritare ale asociației noastre, iar populații însemnate ale acestei specii folosesc aliniamente de arbori pentru cuibărit și ca loc de adunare în perioada pre-migrației. **De-a lungul anilor, am sesizat de mai multe ori autoritățile când se urmărea tăierea unor astfel de arbori.** În majoritatea cazurilor nu am reușit nici salvarea sectoarelor mai importante, căci în fața considerentelor de mediu vin, de regulă, cele ale siguranței în trafic. La fel s-a întâmplat și în Banat, în cazul aliniamentului de plopi dintre Variaș și Gelu, unul dintre cele mai mari locuri de aglomerare din Bazinul Carpatic. Autoritatea responsabilă de mediu a ignorat argumentele noastre ca plopii să fie cruțați măcar pe un sector de 150 m. Colonia de cuibărit a dispărut, iar vânturei s-au mutat la marginea localității Variaș. Numărul indivizilor din perioada de toamnă a scăzut semnificativ, astfel că abia o treime (36%) din numărul efectivelor precedente mai revine la Variaș. Din fericire, avem și exemple pozitive. În 2008, am reușit salvarea parțială a aliniamentului de arbori dintre localitățile Zerind și Chișineu Criș, județul Arad. S-a dovedit a fi o realizare cu atât mai mare cu cât, în urma intervenției noastre, s-a multiplicat numărul perechilor cuibăritoare de cioară de semănătură și vânturel de seară.

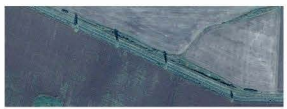










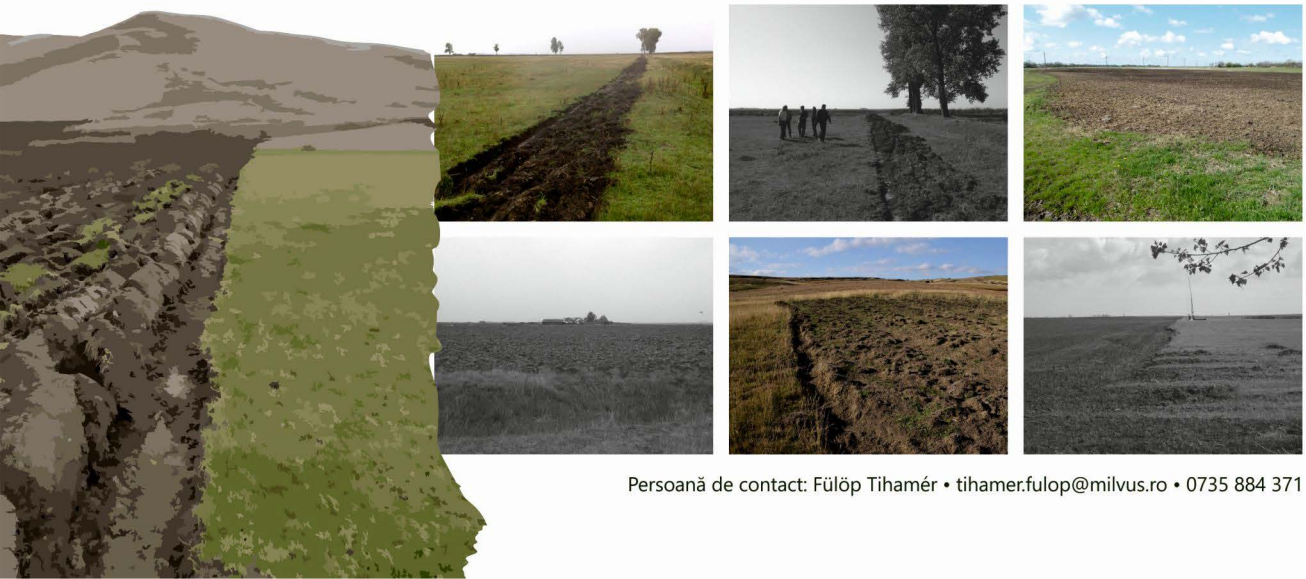


Persoană de contact: Nagy Attila • attila.nagy@milvus.ro • 0728 303 868

# Conservarea pajiștilor



Diversitatea biologică a câmpiilor ierboase este extrem de ridicată pe pajiștile naturale sau aproape naturale. Aceste pajiști au o biodiversitate excelentă și un potențial socio-economic ridicat și nici valoarea lor peisagistică nu este de neglijat. În conservarea biodiversității pajiștilor, pășunatul/cositul joacă un rol esențial. În prezent, peste 30% dintre terenurile agricole din România intră în categoria de pajiște (pășuni și fânețe), iar aceste suprafețe scad continuu din momentul aderării la UE. De exemplu, în intervalul 2007-2013, suprafața totală a pășunilor din țară a fost redusă cu 56.100 ha. Această scădere poate fi observată mai ales în zonele de câmpie, unde solurile sunt mai bune, respectiv în apropierea așezărilor mai mari, unde se utilizează cel mai simplu mod de dezvoltare și de extindere a infrastructurii - sacrificând pajiștile. S-a restrâns și creșterea tradițională a animalelor și, mai ales, din cauza declinului numărului de bovine, pajiștile și-au pierdut valoarea. În urma aderării, s-a relansat sectorul agricol prin sistemul de subvenții, iar pajiștile devalorizate au atras mulți investitori mari din țară și din străinătate. În majoritatea cazurilor, aceste pajiști au persistat de-a lungul deceniilor sau secolelor pentru că se aflau într-un loc ideal sau pentru că nu erau potrivite pentru culturi agricole (sărături sau zone nisipoase). În primul rând, datorită sistemului european subvenții, apoi legislației românești și diversității speciilor noi de cultură, aceste terenuri intră și ele, pe rând, în circuitul agricol. Chiar dacă aratul pajiștilor sau amplasarea unor construcții pe acestea sunt ilegale - există nenumărate legi naționale și europene în acest sens, dar tocmai lipsa acestor reglementări le face posibilă. **Grupul Milvus a semnalat autorităților competente nenumărate cazuri de activități ilegale care au compromis pajiștile.** În urma sesizărilor noastre, s-a oprit total sau parțial distrugerea lor din mai multe zone. De pildă, semnalând mai multe astfel de nereguli în județele Timiș și Arad, am oprit dispariția a 780 ha de pajiști. În cele mai multe cazuri, acestea se află fie în perimetrul unei zone protejate, fie ele însele sunt protejate, ca habitat.



Persoană de contact: Fülöp Tihamér • tihamer.fulop@milvus.ro • 0735 884 371




# Concursul Internațional de Fotografie de Natură „Milvus"

# Concursul Internațional de Fotografie de Natură „Milvus”



Cu prima ediție organizată în 2009, concursul de fotografie „Milvus” **a devenit cu timpul cel mai longeviv și mai prestigios concurs de fotografie de natură din România**. Întrucât în etapa finala se adună mereu fotografii valoroase, jurizarea prezintă mereu o provocare pentru cei trei membri ai juriului: András Tamás AFIAP – președinte, István Kerekes EFIAP/d1 și Dan Dinu AFIAP. Suntem adesea întrebați de ce noi, o asociație care se ocupă de conservarea naturii, organizăm un concurs de fotografie. Răspunsul este cât se poate de simplu - iubim natura și, pentru noi, cele mai frumoase fotografii se fac aici. Suntem convinși că fotografia realizată în natură deține o forță suficient de mare ca să-i apropie pe oameni de valorile naturale. Credem cu tărie că scopul fotografiei de natură este să trezească interesul și să-i apropie pe oameni de minunile lumii care ne înconjoară, de natură. Prima ediție a fost organizată inițiativa lui István Kerekes, un fost voluntar al Grupul Milvus. De atunci, membrii juriului au evaluat peste 4.300 de imagini, sosite din peste 20 de țări. Categoriile se schimbă de la an la an – astfel, și fotografii specializați au șansa să câștige marele premiu. Câștigătorii primesc premii financiare și trofee unicat. “Jurizez de la prima ediție a acestui concurs și trebuie să recunosc că, de fiecare dată, aștept cu entuziasm acest moment și, mai ales, cu foarte multă curiozitate. Am fost mereu surprins de imaginile trimise și mă bucur să văd că, în ultimul timp, acestea devin din ce in ce mai inedite și interesante. Un alt aspect pozitiv al celor opt ani este faptul că numărul participanților autohtoni este în creștere. Se pot învăța multe la un concurs. Deși nivelul concursului este unul destul de ridicat, pentru concurent participarea este cel mai important lucru, deoarece după ce s-a comparat cu ceilalți înțelege ce anume trebuie să schimbe la propriile fotografii pentru a obține rezultate mai bune. Pe de altă parte însă, ne dăm seama că ajung să fie premiați din ce în ce mai mulți fotografi români tineri, ceea ce contribuie la dezvoltarea fotografiei de natură autohtone. Dacă nu aș fi în juriu, sigur m-aș număra și eu printre participanți.” ne mărturisește Dan Dinu.














Persoană de contact: Papp Judith • judith.papp@milvus.ro • 0722 435 905



2009 • Forrásy Csaba HU • Swanstart



2010 • Csonka Péter HU • In the rainstorm



2011 • Gönye Csaba HU • Spring phototaxis



2012 • Szőke Attila SK • Mimicry



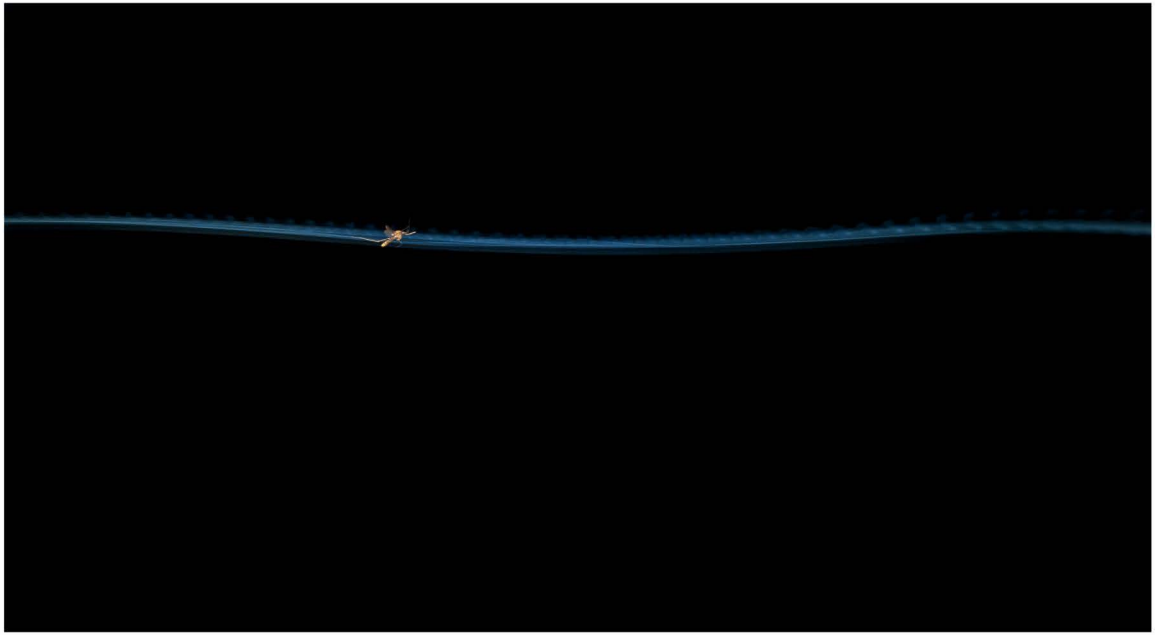
2013 • Gergely Zoltán Nagy RO • Winter visitor



2014 • Kiss Csaba HU • Light and fantasy



2015 • Lukács Gábor HU • Magic morning



2016 • Daróczi Csaba HU • Mosquito's highway

# Articole științifice, publicații



# Lista articolelor științifice



De-a lungul anilor, Grupul Milvus a participat la elaborarea mai multor articole științifice. În cele ce urmează, vă enumerăm câteva dintre ele.

**Aczél-Fridrich, Zs.**, Cserkész, T., **Hegyeli, Zs.**, **Sugár, Sz.** & Péter, D. 2011. Előzetes adatok Szenéte környékének kisemlősfaunájához.. In: Markó, B. & Sárkány-Kiss, E. (eds.). A Gergyói-medence: egy mozaikos táj természeti értékei. Kolozsvári Egyetemi Kiadó, 229–233.

Adam, C., Chișamera, G., **Daróczi, J. Sz.**, Sándor, D. A., Gogu-Bogdan, M. 2009. Data on the chewing lice fauna (Phtiraptera: Ambylacera, Ischnocera) from some wild and domestic birds of Romania. Travaux du Muséum National d'Histoire Naturelle «Grigore Antipa», 52: 177–232.

Adam, C., **Daróczi, J. Sz.** 2006. The chewing lice (Phtiraptera: Ambylacera, Ischnocera) collected on some Falconiformes and Strigiformes (Aves) from Romania. Travaux du Muséum National d'Histoire Naturelle «Grigore Antipa», 49: 145–168.

Bănăduc, D., **Nagy, A. A.**, Curtean-Bănăduc, A. 2012. New SCIs proposal regarding the ichtiofauna after the first Continental Biogeographic Seminar for Romania, Sibiu (Transylvania, Romania) 9-12 June 2008. Acta Oecologica Carpatica, 5: 135–150.

Bănăduc, D., **Nagy, A. A.**, Curtean-Bănăduc, A. 2012. New SCIs proposal regarding the ichtiofauna after the first Stepic Biogeographic Seminar for Romania, Sibiu (Transylvania, Romania) 9-12 June 2008. Transylvanian Review of Systematical and Ecological Research, 14: 111–122.

Băncilă, R. I., Ozgul, A., Hartel, T., **Sos, T.**, Schmidt, B. R. 2016. Direct negative density-dependence in a pond-breeding frog population. Ecography 39: 449–455.

Barti, L., **Kovács, I.**, 2001. A málnásfürdői mofetták gerinces áldozatainak jegyzéke (1999. Február 28.- 2000. Szeptember 18.). Acta Siculica 1999/1, Sepsiszentgyörgy.

Carpenter, J., **Hegyeli, Zs.**, Bugariu, S., Moldován, I. 2014. First confirmed records of Lesser Mouse-tailed Bat, *Rhinopoma cystops* Thomas, 1903, for Sinai, Egypt (Mammalia: Chiroptera). Zoology in the Middle East, 60(2): 180-182.

Cserkész, T., **Aczél-Fridrich, Zs.**, **Hegyeli, Zs.**, **Sugár, Sz.**, Czabán, D., Horváth, O., Sramkó, G. 2015. Rediscovery of the Hungarian birch mouse (*Sicista subtilis trizona*) in Transylvania (Romania) with molecular characterisation of its phylogenetic affinities. Mammalia, 79(2): 215–224.

Csorba, G., Krivek, G., Sendula, T., Homonnay, Z. G., **Hegyeli, Zs.**, **Sugár, Sz.**, Farkas, J., Stojnić, N., Németh, A. 2015. How can scientific researches change conservation priorities? A review of decade-long research of blind mole-rats (Rodentia: Spalacinae) in the Carpathian Basin. Therya, 6(1): 103–121.

Dehelean, L., **Fülöp, A.**, **Nagy, A.**, Sandu, A. 2011. Interesting food source for six juvenile Saker Falcons *Falco cherrug* near Bečej. Ciconia, 20: 96.

Diaz-Real, J., Serrano, D., Pérez-Tris, J., Fernández-González, S., Bermejo, A., Calleja, J. A., De la Puente J,De Palacio, D., Martínez, J. L., Moreno-Opo, R., Ponce, C., Frías, Ó., Tella, J. L., Møller, A. P., Figuerola, J., Pap, P. L., **Kovács, I.**, Vágási, I. Cs., Meléndez, L., Blanco, G., Aguilera, E., Senar, J. C., Galván, I., Atiénzar, F., Barba, E., Cantó, J. L., Cortés, V., Monrós, J. S., Piculo, R., Vögeli, M., Borràs, A., Navarro, C., Mestre, A., Jovani, R. 2014. Repeatability of feather mite prevalence and intensity in passerine birds. PLoS ONE 9: e107341.

Domahidi, Z., **Zeitz, R.**, **Daróczi, J. Sz.** 2004. Raptor Migration as a Conservation Opportunity: First Full-season Migration

Counts in South-east Romania. In: Chancellor, R. D. & Meyburg, B.-U. (eds.). Raptors Worldwide. World Working Group on Birds of Prey & BirdLife Hungary, Budapest, 815–822.

**Domokos, Cs.**, **Kecskés, A.** 2006. The possibilities and difficulties of wolf conservation in Romania. Acta Scientiarum Transylvanica – Múzeumi Füzetek, 14(1): 79–91.

Dorresteijn, I., Hanspach, J., **Kecskés, A.**, **Latková, H.**, **Mezey, Zs.**, **Sugár, Sz.**, von Wehrden, H., Fischer, J. 2014. Human-carnivore coexistence in a traditional rural landscape. Landscape Ecology 29(7): 1145–1155.

Fehérvári, P., Solt, S., Palatitz, P., Barna, K., Ágoston, A., Gergely, J., **Nagy, A.**, Nagy, K., Harnos, A. 2012. Allocating active conservation measures using species distribution models: a case study of red-footed falcon breeding site management in the Carpathian Basin. Animal Conservation, 15(6): 648–657.

Fehérvári, P., Lázár, B., Palatitz, P., Solt, Sz., **Nagy, A.**, Prommer, M., Nagy, K., Harnos, A.2014. Pre-migration roost site use and timing of post-nuptial migration of Red-footed Falcons (*Falco vespertinus*) revealed by satellite tracking. Ornis Hungarica, 22(1): 36–47.

**Fülöp, T.**, Márk-Nagy, J. 2012. New occurrence of the Eurasian beaver (*Castor fiber* Linnaeus, 1758) on the Someș River. Satu Mare – Studii și Comunicări Seria Științele Naturii, 13: 35–41.

**Fülöp, A.**, **Bărbos, L.**, **Bóné, G. M.**, **Daróczi, J. Sz.**, Dehelean, L. A., **Kiss, R. B.**, **Kovács, I.**, **Nagy, A.**, **Papp T.** 2012. Autumn migration of soaring birds in North Dobrogea, Romania: a study with implications for wind farm development. Ornis Hungarica, 20(2): 73–85.

**Fülöp, A.**, **Kovács, I.**, Baltag, E., **Daróczi, J. Sz.**, Dehelean, A. S., Dehelean, L. A., **Kis, R. B.**, **Komáromi, I. S.**, **Latková, H.**, **Miholcsa, T.**, **Nagy, A.**, **Ölvedi, Sz. Z.**, **Papp, T.**, **Sándor, A. K.**, **Zeitz, R.**, **Kelemen, M. A.** 2014. Autumn migration of soaring birds at Bosporus: validating a new survey station design. Bird Study, 61(2): 264–269.

Galván, I., Aguilera, E., Atiénzar, F., Barba, E., Blanco, G., Cantó, J. L., Cortés, V., Frías, Ó., **Kovács, I.**, Meléndez, L., Møller, A. P., Monrós, J. S., Pap, P. L., Piculo, R., Senar, J. C., Serrano, D., Tella, J. L., Vágási, Cs. I., Vögeli, M., Jovani, R. 2012. Feather mites (Acari: Astigmata) and body condition of their avian hosts: a large correlative study. Journal of Avian Biology, 43: 273–279.

Hartel, T., **Sos, T.**, Popescu, V. D., Băncilă, R. I., Cogălniceanu, D., Rozylowicz, L. 2014. Amphibian conservation in traditional cultural landscapes: the case of Central Romania. North-Western Journal of Zoology, 10 (Supplement 1): S51–S61.

**Hegyeli Zs.** 2008. Az északi szöcskeegér, *Sicista betulina* (Rodentia: Dipodidae) újabb jelzése Romániából. Acta Siculica, 2008: 115–120.

**Hegyeli, Zs.** 2011. Data on the herpetofauna of the southern part of Giurgeu Depression. In: Markó, B. & Sárkány-Kiss, E. (eds.). A Gergyói-medence: egy mozaikos táj természeti értékei. Kolozsvári Egyetemi Kiadó, 2011, 175–182.

**Hegyeli, Zs.**, **Kecskés, A.** 2014. The occurrence of wild-living American Mink *Neovison vison* in Transylvania, Romania. Small Carnivore Conservation, 51: 23–28.

**Hegyeli, Zs.**, **Kecskés, A.**, Korbut, Z., Banaszek, A. 2015. The distribution and genetic diversity of the common hamster *Cricetus cricetus* in Central and Western Romania. Folia Zoologica, 64(2): 173–182.

**Hegyeli, Zs.**, **Sos, T.** 2015. Distribution and population size of the moor frog (*Rana arvalis*) in the Râul Negru/Feketeügy River Basin. Acta Siculica, 2014–2015: 95–104.

Imecs, I., **Nagy, A. A.** 2012. Ihtiofauna râului Iara și a afluenților săi în special cu privire la situl Natura 2000 ROSCI0263

Valea Ierii. Satu Mare – Studii și Comunicări Seria Științele Naturii, 12: 15–21.

Imecs, I., **Nagy, A. A.** 2016. Data concerning the fish fauna of the Moldova River based on surveys of ROSCI0321, ROSCI0365, ROSCI0363, ROSCI0364 natura 2000 sites. Analele Ştiinţifice ale Universităţii „Al. I. Cuza" Iaşi, s. Biologie animală 62: 89–104.

**Kecskés, A.**, Kun, A. 2006. Preliminary results of brown bear food composition in an autumn agglomeration area. Acta Scientiarum Transylvanica – Múzeumi Füzetek 14(1): 93–106.

**Kecskés, A.** 2008. Some questions regarding wolves in Romania. In Kutal, M. & Rigg, R. (eds.): Perspectives of wolves in Central Europe: Proceedings from the conference held on 9th April 2008 in Malenovice, Beskydy Mts., Czech Republic. Hnuti DUHA Olomouc, Olomouc, CD-ROM, 27–34.

**Kelemen, A. M.**, Parragh, K. 1997. Năpîrlirea post-juvenilă şi relaţia acesteia cu schimbarea greutăţii la Auşelul cu cap galben (*Regulus regulus*). Múzeumi Füzetek, 6: 178-182.

**Komáromi, I.**, **Kovács, I.**, **Hegyeli, Zs.**, **Kiss, R. B.** 2009. The Status of the Peregrine Falcon in Romania, in Sieliczki, J., Mizera, T. (ed.): Peregrine Falcon Populations, Turul Publishing, Warsaw, 2009.

Kósa, F., **Papp, T.** 2007. Distribution, population size and dynamics of the white stork (*Ciconia ciconia* L.) in the Hârtibaciu River Basin (Transylvania, Romania). Transylvanian Review of Systematical and Ecological Research, 4: 169–178.

Kósa, F., **Papp, T.**, Pap, P. L. 2005. Distribution, population size and dynamics of the white stork (*Ciconia ciconia* Linnaeus, 1758) in the Târnava Rivers Basin (Transylvania, Romania). Transylvanian Review of Systematical and Ecological Research, 2: 155–166.

**Kovács, I.** 2008. Preliminary ornithological survey in the Maramureş Mountains Nature Park (Maramureş, Romania). Transylvanian Review of Systematical and Ecological Research 5: 201–206.

Krištín, A., **Latková, H.**, **Sándor, K. A.** 2011. Orthoptera and Mantodea in foraging territories of the Scops Owl *Otus scops* in Central Romania. Linzer biologische Beiträge, 43(2): 1483–1491.

**Latková, H.**, **Sándor, K. A.** 2010. Another record of *Pipistrellus kuhlii* in Dobrogea (Romania). Vespertilio, 13-14: 149-150.

**Latková, H.**, **Sándor, K. A.**, Krištín, A. 2012. Diet composition of the scops owl (*Otus scops*) in central Romania. Slovak Raptor Journal, 6: 17–26.

Marosi, B., **Sos, T.**, Ghira, I. V., Damerti, A., Popescu, O. 2010. Identification of COI partial sequences in two closely related frog species, *Rana dalmatina* and *Rana temporaria*. Herpetologica Romanica, 4: 1–6.

Marosi, B., Ghira, I., **Sos, T.**, Popescu, O. 2011. Identification of partial MHC class II B exon 2 sequences in two closely related snake species: *Natrix tessellata* and *Natrix natrix*. Herpetologica Romanica, 5: 1–6.

Marosi, B., Zinenko, O. I., Ghira, I. V., Crnobrnja-Isailović, J., Lymberakis, P., **Sos, T.**, Popescu, O. 2012. Molecular data confirm recent fluctuations of northern border of dice snake (*Natrix tessellata*) range in Eastern Europe. North-Western Journal of Zoology, 8(2): 374–377.

Marosi, B., **Sos, T.**, Ghira I. V., Popescu, O. 2013. COI based phylogeography and intraspecific genetic variation of *Rana dalmatina* populations in the vicinity of the Carpathians. German Journal of Zoology Research, 1(1): 7–16.

**Nagy, A. A.**, Imecs, I. 2011. Date din literatura de specialitate privind ichtiofauna ariilor naturale protejate de pe cursul inferior al râului Tur, având în vedere în special speciile Natura 2000. Satu Mare – Studii și Comunicări Seria Științele Naturii, 10–11: 91–102.

**Nagy, A. A.**, Imecs, I., **Hegyeli, Zs.** 2011. A Maros halfaunája a Gyergyói-medencében – az utóbbi évtizedekben bekövetkezett változások és védelmi javaslatok. In Markó B. & Sárkány-Kiss E. (eds.). A Gergyói-medence: egy mozaikos táj természeti értékei. Kolozsvári Egyetemi Kiadó, 2011, 161–174.

Németh, A., **Hegyeli, Zs.**, Sendula, T., Horváth, M., Czabán, D., Csorba, G. 2016. Danger underground and in the open – predation on blind mole-rats (Rodentia: Spalacinae) revisited. Mammal Review, 46: 204–214.

Németh, A., Homonnay, Z. G., Krízsik, V., Csorba, M., Pavlíček, T., **Hegyeli, Zs.**, Hadid, Y., **Sugár, Sz.**, Farkas, J., Csorba, G. 2013. Old views and new insigths – taxonomic revision of the Bukovina blind mole rat, Spalax graecus. Zoological Journal of the Linnean Society, 169(4): 903–914.

Németh, A., Révay, T., **Hegyeli, Zs.**, Farkas, J., Czabán, D., Rózsás, A., Csorba, G. 2009. Chromosomal forms and risk assessment of *Nannospalax* (superspecies *leucodon*) (Mammalia: Rodentia) in the Carpathian Basin. Folia Zoologica, 58(3): 349–361.

Nowak, C., **Domokos, Cs.**, Dutsov, A., Frosch, C. 2014. Molecular evidence for historic long-distance translocations of brown bears in the Balkan region. Conservation Genetics, 15(3): 743–747.

Pap, P. L., Osváth, G., Sándor, K., Vincze, O., **Bărbos, L.**, **Marton, A.**, Nudds, R. L., Vágási, C. I. 2015. Interspecific variation in the structural properties of flight feathers in birds indicates adaptation to flight requirements and habitat. Functional Ecology, 29: 746–757.

Pap, P. L., Osváth, G., Aparicio, J. M., **Bărbos, L.**, Matyjasiak, P., Rubolini, D., Saino, N., Vágási, C. I., Vincze, O., Møller, A. P. 2015. Sexual dimorphism and population differences in structural properties of barn swallow (*Hirundo rustica*) wing and tail feathers. PLoS ONE 10(6): e0130844.

Šálek, M., Spassov, N., Anděra, M., Enzinger, K., Ottlecz, B., **Hegyeli, Zs.** 2013. Population status, habitat associations, and distribution of the steppe polecat *Mustela eversmanii* in Europe. Acta Theriologica, 58(3): 233–244.

**Sos, T.**, Herczeg, G.2009. Sexual size dimorphism in eastern slow-worm (*Anguis fragilis colchica*, Reptilia: Anguidae). Russian Journal of Herpetology, 16(4): 304–310.

**Sos, T.** 2010. Evaluating the accuracy of morphological traits used in *Anguis* (sub)species differentiation. Herpetologica Romanica, 4: 29–44.

**Sos, T.** 2011. Spot polymorphism in *Anguis colchica* Nordmann, 1840 (Reptilia: Anguidae): inter-size class variation. North-Western Journal of Zoology, 7(1): 171–175.

**Sos, T.** 2012. Two extreme cases of regeneration in *Testudo graeca ibera* Pallas, 1814. Biharean Biologist, 6(2): 128–131.

**Sos, T.** 2013. Conservation activities for European pond turtles (*Emys orbicularis*) in Romania. Herpetology Notes, 5: 147–148.

**Sos, T.** 2015. Further data on the distribution of Transylvanian smooth newt (*Lissotriton vulgaris ampelensis* Fuhn, 1951) in Romania. Acta Siculica, 2014-2015: 91-94.

**Sos, T.**, **Hegyeli, Zs.** 2011. Morphotype of *Vipera berus nikolskii* Vedmederja, Grubant & Rudaeva, 1986, present in the Buzău Subcarpathians, Romania. Herpetozoa, 24(1/2): 91–95.

**Sos, T.**, **Hegyeli, Zs.** 2014. Characteristic morphotype distribution predicts the extended range of the "Transylvanian" smooth newt, *Lissotriton vulgaris ampelensis* Fuhn 1951, in Romania. North-Western Journal of Zoology, 11(1): 34–40.

**Sos, T.**, Tóth, A., Tanțău, I. 2011. New reptile fossil records from Corund (Eastern Transylvania, Romania) and their

paleoenvironmental significance. Carpathian Journal of Earth and Environmental Sciences, 6(2): 173–181.

**Sos, T.**, **Daróczi, Sz.**, **Zeitz, R.**, Pârâu, L. 2008. Notes on morphological anomalies observed in specimens of *Testudo hermanni boettgeri* Gmelin, 1789 (Reptilia: Chelonia: Testudinidae) from Southern Dobrudja, Romania. North-Western Journal of Zoology, 4(1): 154–160.

**Sos, T.**, **Kecskés, A.**, **Hegyeli, Zs.**, **Marosi, B.** 2012. New data on the distribution of *Darevskia pontica* (Lantz and Cyrén, 1919) (Reptilia: Lacertidae) in Romania: filling a significant gap. Acta Herpetologica, 7(1): 175–180.

Strugariu, A., **Sos, T.**, Sotek, A., Gherghel, I., **Hegyeli, Zs.** 2009. New locality records for the adder (*Vipera berus*) in the Carpathian Corner, Romania. Advances in Environmental Sciences 1(2): 99–103.

Strugariu, A., **Sos, T.**, Gerghel, I., Ghira, I., Sahlean, T. C., Pușcașu, C. M., Huțuleac-Volosciuc M. V. 2008. Distribution and current status of the herpetofauna from the Northern Măcin Mountains area (Tulcea County, Romania). Analele Ştiinţifice ale Universităţii „Al. I. Cuza" Iaşi, s. Biologie animală, 54: 191–206.

Szabó, D. Z., Benkő, Z., Csősz, I., Fenesi, A., Gábos, E., Imecs, I., Kiss, I., László, Z., Macalik, K., **Nagy, A. A.**, Nagy, H. B., Sárkány-Kiss, E., Sike, T., Szabó, A., Szodoray-Parádi, F. 2012. Măsuri minime de conservare pentru speciile de interes conservativ din Ariile Protejate Râul Tur. Satu Mare – Studii și Comunicări Seria Științele Naturii, 12: 15–21.

Vágási, C. I., Vincze, O., Pătraş, L., Osváth, G., **Marton, A.**, **Bărbos, L.**, Sol, D., Pap, P. L. 2016. Large-brained birds suffer less oxidative damage. Journal of Evolutionary Biology, 29: 1968–1976.

Väli, Ü., Dombrovski, V., Treinys, R., Bergmanis, U., **Daróczi, J. Sz.**, Dravecky, M., Ivanovski, V., Lontkowski, J., Maciorowski, G., Meyburg, B.-U., Mizera, T., **Zeitz, R.**, Ellegren, H. 2010. Widespread hybridization between the Greater Spotted Eagle Aquila clanga and the Lesser Spotted Eagle *Aquila pomarina* (Aves: Accipitriformes) in Europe. Biological Journal of the Linnean Society, 100: 725–736.

Vincze, O., **Daróczi, J. Sz.**, **Kelemen, A. M.**, **Kovács, I.**, Pap, P. L., **Papp, T.**, Sándor, D. A., **Zeitz, R.** 2011. The avifauna of the Giurgeu Depression. In: Markó, B. & Sárkány-Kiss, E. (eds.). A Gergyói-medence: egy mozaikos táj természeti értékei. Kolozsvári Egyetemi Kiadó, 2011, 183–213.

Vincze, O., Vágási, Cs. I.., **Kovács, I.**, Galván, I., Pap, P. L. 2013. Sources of variation in uropygial gland size in European birds. Biological Journal of the Linnean Society 110(3): 543–563.

**Asociația „Grupul Milvus"** 2008. Miniatlasul vieţuitoarelor – speciile caracteristice zonei deluroase din Ardeal. Az élővilág miniatlasza – az erdélyi dombvidék jellegzetes növény- és állatfajai. Asociaţia pentru Protecţia Păsărilor şi a Naturii „Grupul Milvus", Târgu Mureș, 2008, 84 pp.

**Domokos, Cs.**, **Kecskés, A.** 2005. Ragadozók és emberek. Lehetséges békésen együttélniük Romániában? Milvus Csoport Madártani és Természetvédelmi Egyesület, 2005, 91 pp.

**Domokos, Cs.**, **Kecskés, A.** 2005. Carnivore şi oameni. Este posibilă convieţuirea lor paşnică în România? Asociaţia pentru Protecţia Păsărilor şi a Naturii „Grupul Milvus", 2005, 91 pp.

**Domokos, Cs.**, **Kecskés, A.** 2005. Carnivores and humans. Can they peacefully coexist in Romania? „Milvus Group" Bird and Nature Protection Association, 2005, 91 pp.

Kala, B., **Kelemen, A. M.**, Kepel, A. 2007. CEETES Trade in Endagered Species in Central and Eastern Europe, publicat cu ocazia Conferinţei Părţilor a convenţiei de la Washington (CITES).

**Kecskés, A.**, **Papp, J.** Nyomkeresők kiskönyve. „Milvus Csoport" Madártani és Természetvédelmi Egyesület, 14 pp.

**Kelemen, A. M.**, **Papp, T.** 2003. Romania in "Evaluating the implementation of the Pan-European Biological and Landscape Diversity Strategy in Central and Eastern Europe" raport pregătit pentru conferinţa ministerială de la Kiev din 2003.

**Kelemen, A. M.**, **Papp, T.** 2003. Romania in "Implementation of international commitments in Central and Eastern Europe" raport pregătit pentru conferinţa ministerială de la Kiev din 2003.

**Kelemen, A. M.**, **Papp, T.**, Hajdu, Z. 2003. Romania in "Safeguarding biodiversity in National Development Plans" raport pregătit pentru conferinţa ministerială de la Kiev din 2003.

**Kelemen, K.** 2008. Madarakkal a fenntarthatóságért – módszertani útmutató óvónőknek és tanítónőknek a fenntartható fejlődés tanításához. „Milvus Csoport" Madártani és Természetvédelmi Egyesület, 2008, 58 pp.

**Kelemen, K.**, **Kelemen, A. M.** 2008. Miniatlasul vieţuitoarelor. Speciile caracteristice zonei deluroase din Ardeal. Az élővilá miniatlasza. Az erdélyi dombvidék jellegzetes növény- és állatfajai. Asociaţia pentru Protecţia Păsărilor şi a Naturii „Grupul Milvus", 84 pp.

**Kelemen, K.**, **Papp, D. I.**, **Sos, T.**, **Nagy, A. A.**, **Kiss, R. B.** 2012. Natura – dascăl pentru dascăli. Metode educative pentru promovarea reţelei Natura 2000. Asociaţia pentru Protecţia Păsărilor şi a Naturii „Grupul Milvus", Târgu Mureș, 2012, 159 pp.

**Papp, D. I.**, **Kelemen, K.** 2013. Copiii şi Natura 2000. Colecţie de jocuri în natură. Asociaţia pentru Protecţia Păsărilor şi a Naturii „Grupul Milvus", Târgu Mureș, 2013, 84 pp.

**Papp, T.**, Fântână, C. (ed.) 2008. Ariile de importanţă avifaunistică din România. Important Bird Areas in Romania. Publicaţie comună a Societăţii Ornitologice Române şi a Asociaţiei „Grupul Milvus", Târgu Mureș, 2008, 319 pp.

**Papp, T.**, **Daróczi, Sz.**, **Zeitz, R.**, **Hegyeli, Zs.**, **Komáromi, I.**, Proca, C., Nicoară, A., Proca, M., **Sos, T.**, Fântâna, C., Matis, A., Bugariu, S., Pop, M., Popa, R. 2013. Útmutató a békászó sas (*Aquila pomarina*) élőhelyének megfelelő kezeléséhez Romániában. LIFE08 NAT/RO/000501 A békászó sas védelme Romániában projekt, 64 pp.

**Papp, T.**, **Daróczi, Sz.**, **Zeitz, R.**, **Hegyeli, Zs.**, **Komáromi, I.**, Proca, C., Nicoară, A., Proca, M., **Sos, T.**, Fântâna, C., Matis, A., Bugariu, S., Pop, M., Popa, R. 2013. Ghid pentru managementul corespunzător al habitatului acvilei ţipătoare mici în România (*Aquila pomarina*). Proiectul LIFE08 NAT/RO/000501 "Conservarea acvilei ţipătoare mici în România", 64 pp.

**Papp, T.**, **Daróczi, Sz.**, **Zeitz, R.**, **Hegyeli, Zs.**, **Komáromi, I.**, Proca, C., Nicoară, A., Proca, M., **Sos, T.**, Fântâna, C., Matis, A.,

Bugariu, S., Pop, M., Popa, R. 2013. Lesser Spotted Eagle friendly habitat management guidelines. LIFE08 NAT/RO/000501 „Conservation of *Aquila pomarina* in Romania" project, 64 pp.

**Papp, T.**, **Daróczi, Sz.**, **Zeitz, R.**, **Hegyeli, Zs.**, **Komáromi, I.**, Proca, C., Nicoară, A., Proca, M., **Sos, T.**, Fântâna, C., Matis, A., Bugariu, S., Pop, M., Popa, R. 2013. Plan Național de Acțiune pentru specia *Aquila pomarina*. Proiectul LIFE08 NAT/RO/000501 „Conservarea acvilei țipătoare mici în România", 53 pp.

**Sos, T.** 2011. În obiectiv: Țestoasa de apă europeană, Emys orbicularis. Asociația Ecouri Verzi, Cluj-Napoca, 1-110.

Szabó, D. Z., **Kelemen, A. M.**, **Miholcsa, T.**, **Daróczi, Sz.** 2014. România gyakori madarai: mezőgazdasági területek, települések és erdők. Exit, Cluj-Napoca, 2014, 111 pp.

## Periodicalele Grupului Milvus

Milvus 1994-1998

Migrans I. évfolyam, 1997: 1., 2., 3., 4., 5., 6. szám, II. évfolyam, 1998: 1., 2., 3., 4., 5. szám, III. évfolyam, 1999: 1. szám, IV. évfolyam, 2000: 1. szám, V. évfolyam, 2003: 1., 2., 3., 4. szám, VI. évfolyam, 2004: 1., 2-3., 4. szám, VII. évfolyam, 2005: 1., 2., 3., 4. szám, VIII. évfolyam, 2006: 1-2., 3-4. szám, IX. évfolyam, 2007: 1-2., 3-4. szám, X. évfolyam, 2008: 1., 2., 3-4. szám, XI. évfolyam, 2009: 1., 2-4. szám, XII. évfolyam, 2010: 1-4. szám.

Havad község lapja Kolompszó I-III évfolyam, 2006-2008



# Conținut


Prefață 3
O scurtă istorie a organizației 5
Natura 2000 6
Desemnarea siturilor Natura 2000 7
Administrarea ariilor protejate 9
Cercetare, inventariere, monitorizare 12
Inelare de păsări 13
Recensăminte naționale și programe de monitorizare 15
Recensăminte și programe de monitorizare cu caracter local 17
Cercetarea migrației păsărilor răpitoare 18
OpenBirdMaps: o bază de date online, cu acces liber 19
Proiecte de conservare 20
Cercetarea și conservarea păsărilor răpitoare 21
Acvila de munte 21
Acvila țipătoare mică 23
Vânturelul de seară 24
Șoimul dunărean 26
Dropia 27
Barza albă 28
Dumbrăveanca 31
Ursul brun 32
Orbeții 34
Vidra 35
Popândăul 36
Pisica sălbatică 37
Ingluviile 37
Șoarecii săritori 38

Studiul carnivorelor mari și al vidrei în siturile Natura 2000 39
Carnivore și oameni: este posibilă conviețuirea lor pașnică în România? 40
Carnivore și oameni: îmbunătățirea coexistenței om-lup 40
Vipera de fâneață 41
Țestoasa de apă europeană 42
Pești 43
Educație, Bursa Milvus 44
Programele de educație ecologică 45
Bursa Milvus 47
Reabilitarea animalelor sălbatice 48
Centrul de Reabilitare a Animalelor Sălbatice 49
Servicii ecosistemice 50
Studiul sistemelor ecosistemice 51
CITES, watchdog, policy 52
Reglementarea comerțului cu speciile protejate - CITES 53
Politica de mediu 54
Colaborare națională și internațională 55
Agricultura și protecția naturii 56
Păsările și rețelele electrice 58
Watchdog 59
Parcurile eoliene 59
Apele de munte și energia verde 60
Otrăvirile 61
Arborii de pe aliniamentul drumurilor 62
Conservarea pajiștilor 63
Concursul Internațional de Fotografie de Natură "Milvus" 64
Marele Premiu 2009-2016 66

Articole științifice publicații 68
Lista articolelor științifice 69
Publicațiile Grupului Milvus 74
Periodicalele Grupului Milvus 75
Conținut 76




Asociația pentru Protecția Păsărilor și a Naturii Grupul Milvus

Sediu: str. Crinului nr. 22, 540343 Tîrgu Mureș
Adresa poștală: 540600 Tîrgu Mureș OP1 Cp40
Tel/Fax: +40 265 264726
E-mail: office@milvus.ro
CUI/CIF: RO 14198928
ING BANK RO12INGB0000999901703336